

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ



ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΑ ΚΑΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΨΟΝΙΑ: ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «ΑΔΕΙΑ ΔΩΜΑΤΙΑ»
ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΕΡΖΙΔΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ



ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Ξ2010088

ΕΠΟΠΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ
Β' ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΚΕΡΚΥΡΑ 2018

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΑ ΚΑΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΨΟΝΙΑ:

ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «ΑΔΕΙΑ ΔΩΜΑΤΙΑ» ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΕΡΖΙΔΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

Εικόνα Εξωφύλλου

Φωτογραφία: Μίλτος Αθανασίου, *STILL LIFE* του Δ. Παπαιωάννου, 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ	5
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟ - ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	7
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΤΗΣ DIANE SHUGART	18
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	30
Η ΩΡΑ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ.....	44
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	54
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	55

ΑΝΤΙ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ

Πριν από πολύ καιρό, ξεκίνησε μια περίοδος αναζήτησης θέματος για την πτυχιακή εργασία της παρούσης συγγραφέως. Ο *Αγών μου*, ήταν το αρχικό παραστράτημα από την πορεία προς το πτυχίο, ακολούθησαν δοκιμασίες τεχνικών κειμένων με οδηγίες χρήσεις και όσο περνούσε ο χρόνος, ακολούθησε μια περιπλάνηση σε θέματα ιατρικού περιεχομένου, μετανάστευσης και εθελοντισμού, καταλήγοντας σε μια περιπέτεια αναζήτησης του χαμένου εαυτού.

Τυχαία βρέθηκα να διαβάζω την αφιέρωση ενός πρόσφατα, τότε, εκδομένου έργου, *Άδεια Δωμάτια* του Χρήστου Τερζίδη. Ο τίτλος του βιβλίου του Χ. Τερζίδη, το οποίο εκδόθηκε το 2014, αποτυπώθηκε στη μνήμη μου, καθόσον αποτελεί τίτλο αναφοράς σε ένα τραγούδι του Gary Moore, *Empty Rooms*, αλλά και γιατί το ίδιο το έργο είναι αφιερωμένο στο φίλο του συγγραφέα που έχασε τη ζωή του κατά τη διάρκεια κατάρρευσης κτηρίων από μια έκρηξη γκαζιού στις 12 Μαρτίου 2014, στο Χάρλεμ της Νέας Υόρκης.

Τότε τα *Άδεια Δωμάτια* τοποθετήθηκαν απλώς στη λίστα ανάγνωσης μαζί με πλήθος άλλων. Δύο χρόνια αργότερα, επιλέχθηκε ως κείμενο προς μετάφραση μιας και από μια κατάσταση απώλειας πυροδοτήθηκαν συναισθήματα, ξεπήδησαν αναμνήσεις και με λίγα λόγια, έτσι ξεκίνησε ένα ταξίδι μετάφρασης.

Το ταξίδι αυτό και γενικότερα η συγγραφή αυτής της πτυχιακής εργασίας ήταν ωστόσο, ένα ταξίδι για την χρόνια τελειόφοιτη φοιτήτρια με πολλές στάσεις. Γεγονός, που είχε ως αποτέλεσμα την έκδοση της επίσημης μετάφρασης του βιβλίου *Empty Rooms* από την Diane Shugart. Εφόσον, όμως, η μετάφραση είχε ολοκληρωθεί και τα σχόλια είχαν πάρει τη θέση τους, έγινε μια ακόμη στάση για ανασυγκρότηση και με το νέο ξεκίνημα έγιναν και οι απαραίτητες αλλαγές. Από τη μετάφραση ενός λογοτεχνικού κειμένου με σχολιασμό, περάσαμε στην αξιολόγηση μεταφράσεων μέσω της σύγκρισης του πρωτοτύπου κειμένου και των δύο μεταφράσεών του.

Πιο συγκεκριμένα, για την εργασία αυτή επιλέχθηκαν η αφιέρωση και το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου. Με λίγα λόγια, στο πρώτο κεφάλαιο θα δούμε τον κεντρικό χαρακτήρα, τον Μάνο, να ξυπνάει από το τηλέφωνο στο διαμέρισμά του στη Νέα Υόρκη. Ο ίδιος, συγγραφέας πια, δεν έχει ούτε διάθεση, ούτε έμπνευση. Ο νους του πλανάται στο χώρο του παραλόγου. Είναι χειμώνας και παρατηρεί το κάθε σημείο του παγωμένου διαμερίσματός του, κοντοστέκεται στη μπαλκονόπορτα στρέφοντας την ματιά του αυτή τη φορά στον γείτονά του, που καπνίζει. Ύστερα, ο Μάνος ντύνεται για να βγει από το σπίτι. Πρώτα, επισκέπτεται ένα φούρνο στη γειτονιά του και παίρνει ένα σάντουιτς για πρωινό. Τρώγοντας, παρατηρεί τους ανθρώπους και αποφασίζει να πάει σε μία καφετέρια στο κέντρο για να γράψει και κατευθύνεται προς το σταθμό του μετρό, ακούγοντας τις συζητήσεις των περαστικών. Μπαίνοντας στο μετρό, κάνει διάφορους συνειρμούς. Όταν φτάνει στα Starbucks, περιμένοντας τον καφέ του, βλέπει άλλη μία αναπάντητη από την Ελλάδα με αποτέλεσμα οι σκέψεις του να στραφούν σε υπαρξιακά ερωτήματα σχετικά με το ποιος είναι, πού βρίσκεται στη ζωή και την καριέρα του. Ο ήχος του κινητού του διακόπτει τους

συνειρμούς του. Τελικά απαντά στην κλήση και μαθαίνει ότι ο αδερφός του αυτοκτόνησε.

Ακολουθούν στη συνέχεια, με σειρά εμφάνισης, η μετάφραση της συγγραφέως αυτής της εργασίας, η μετάφραση της Diane Shugart που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2017, το πρωτότυπο κείμενο του Χρήστου Τερζίδη και ασφαλώς, η αξιολόγηση επί του περιεχομένου του κειμένου και των μεταφράσεών του.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟ - ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

DEDICATION

When I was handing in *Empty Rooms* I was at first considering to dedicate it to those who struggle against the image others have made of them and those who triggered my inspiration.

Gary Moore
Javier Bardem (for his performance in *Biutiful*)
And Timos Timotheou.

All that until Wednesday 12th of March. That was the day when the building at 116th & Park Av. in East Harlem of New York collapsed. In this building was Andreas. My best friend in the world's metropolis...

That day I was in Austin, Texas at one of the biggest music conferences. I arrived there on Sunday morning. The whole previous week I had been hanging around almost every evening with Andreas. We were together also Saturday evening before I flew. New York had started to recover from an especially heavy winter. The weather had softened and the previous days' polar temperatures had cooled down to temperatures slightly below zero. This feeling resembled the scent of spring that was coming. After we had had our drinks in the East Village, we walked until the Union Square and ended up talking about irrelevant things. It was half past four in the morning and I would be flying the next day. I had to pack my stuff. I shook his hand. That was the last time.

'I haven't told you that one character in my new book is based on you', I told him.

He looked at me, surprised.

'I made him a little more scamp than you are but I think you'll like the guy.'

His eyes filled with pride. This kind of pride you have when a friend of yours shows how important you are to him in a unique way. It was the last time I saw his eyes.

'I'm looking forward to reading it' he said as he turned his back and disappeared from the face of the city to get the subway.

Andreas never did read it. He was found after twenty-four hours of agony among the ruins of the building. His body was in such bad condition that he was identified by his clothes.

Andreas vanished in the flames like a real rock star along with his guitar in the Abyss. This is the picture I chose to keep in my mind.

In the morning of Thursday 13th of March, after the dreadful news, I realized once again why I'm writing. My concern to keep my universe intact and undivided in the course of time.

In *Empty Rooms* death dusts all over the pages. Andreas, Timos, Gary. I didn't choose it. The End is always near...

Yet it could never destroy the human figures of this book. It has been is defeated.

Dedicated to my eternal friend Andreas Panagopoulos.

Christos Terzidis

EMPTY ROOMS

NEW YORK, WINTER 2010

He was holding a baby in his arms when music started to play. He lowered his head and looked at it. The baby was looking at him, too, peacefully. Its eyes... Its eyes looked like they were asking for something. As if they were trying to talk. They looked sad... Under its left eye stood out a big purple swelling. From an undefined pore started slowly to appear a red spot. It blew up like a cherry and then burst. It transformed into a small red stream flowing upon the baby's face. Blood... the baby continued to stare at Manos. It didn't seem to be in pain. Just these small eyes were sad... How could a baby's eyes know about sadness? It's such a pure soul. Could it be the sadness of a former life that will be blown out and sent to oblivion as agony and pain of today arrive, until sadness returns back and dominates the look of a reclusive teenager? Of a disappointed young person. Of a resigned middle-aged person...

Manos wondered about the swelling. Had the baby fallen? Or had somebody beaten it? And if somebody did beat it, was it him? He turned his eyes away. Tried to remember...

Was it him who beat it? The music started to grow louder playing a familiar rhythm. This music reminded him of something. Reminded him of... He was now struggling to remember. Music became louder and louder. It was like playing somewhere deep inside him. Suddenly all became white...

He blinked. He felt as if a membrane was covering his eyelashes, impeding their movement. He continued blinking. Something was there. He felt something wet at the edges of his eyes. He continued to stare at a white surface opposite him. The music was stable now. He was in a place.

He realized he was cold. He felt his muscles hurting. He stretched underneath the covers. He was sleeping, dreaming.

His cellphone was always on the nightstand beside him and continued ringing an old beloved song. Somebody was calling him. He didn't have the strength to answer and he just let it ring, until it silenced.

Silence. He stayed for a while looking at the ceiling. The man who was calling him apparently stopped insisting. His hand moved under the duvet. His body was warm. And yet he was cold. Was he getting sick? He tossed and turned in bed for a moment and then remained still. He would have fallen asleep again, if his eyes had closed and didn't remain wide shut. He took his hand out of the duvet and rubbed his right eye to remove the sleeps. He would not manage to sleep again. He considered getting up and checking the time but then realized that it didn't matter whatever the time was. Schedules haven't been part of his life in a long time. He was currently in a personal self-regulating insomnia, which kept him isolated in his own bubble. In his own world. Something he always wanted.

With a sudden move, he threw the duvet and sat up in bed. His bare feet met the cold wooden parquet floor. A cold unpleasant feeling passed through his body. It was this feeling that said good morning to him every day. In this empty room...

He looked down his legs. The skin had started to wrinkle in some parts around the toes. His big toenail on his left foot had a big yellow spot, some parts of it turning purple, obviously showing some kind of foot fungus. He wiggled his toes. He remembered his father's feet. He thought, they were alike...

He turned his eyes up to the kitchen digital clock showing 10:20. Since it was going one hour forward, it was 09:20.

He took the mobile in his hands and checked who woke him up so early. It was Sunday morning. The call was from Greece. He checked the number. It was a strange number. It was early Sunday afternoon, who could have remembered him?

He stood up and walked to the window. He pulled the curtain and looked outside. The sun, which was making its appearance, again, over the last days, has risen again today. It still did not seem capable to make the snow from the French door go away, though. The snow was all over his tiny yard. Last week it was snowing for four days in a row and it was cold enough for the snow not to melt. He reached with his four fingers up to the glass. Frozen, like a glass full of ice cubes. The glass became misty around the fingers.

He thought of the cold and realized that he was wearing only his underwear. He leaned next to the French door where the air-conditioning was. A digital indicator was showing fifty-six. He ignored it. He never managed to get himself to decode the temperature into Fahrenheit. He repeatedly pressed a button until a light next to the stand by indicator went off. The one next to the heat indicator went on.

A first gust of cold air from the machine hit his body, like every morning. He moved to the side, to the first door again. He looked at the apartments opposite of his. He was on the ground floor of a large courtyard of a shared management apartment block. A two-meter-high wooden fence was defining his tiny yard while preventing the tenants at the large courtyard from staring at him. However, the tenants of the opposite apartments, the ones from the first floor upwards, could clearly see inside the small studio apartment where he lived.

He stared at the balconies and windows of the four-story building across. No sign of life. A glimpse of action caught his right eye. He turned his eyes to the corner apartment on the second floor across his own. The usual dude was sitting in the balcony, smoking his cigarette, observing at Manos's room. He was tall and thin, in his forties. He was wearing short-sighted glasses with a thick black frame. The temples of his glasses were buried behind his ears, into his black hair, which was completely missing from the top of his skull. He always wore the same clothes. Jeans with a shirt and a dark blue vest. The two men caught themselves looking at each other. After a while, the man from the apartment across him, let the last cloud of smoke escape his mouth and vaporize into the winter air and disappeared inside his apartment.

Manos kept looking out of the French door. He stood there in his underwear. In the beginning, he tried to be discreet and kept closing the curtains of his small studio when he wasn't completely dressed. He didn't want to provoke, he didn't want to be stared at. As time went by, he became used to the indiscreet looks and went from discreet to indifferent. He was in the sphere of apathy... Lest anyone look at him. He could even walk around naked and not care the slightest. Even though he knew that there was something wrong with that guy. He was used to it, especially in this city...

He left from the French door and went to the toilet which was next to the studio's entrance. He threw water on his face and tried to straighten his hair with his fingers. He looked himself into the big mirror. His eyes looked tired. Over the last days, he went to bed before midnight almost every night. He had nothing else to do. He wasn't in the mood for writing. Ten, eleven, sometimes even twelve hours of sleep. He still looked tired. His bushy beard looked mostly grey. Unlike his hair, where he could

observe a few white hairs on the side. He couldn't explain this. Why should his beard grey out faster?

He wiped his face with a towel reeking like a sheet, forgotten in the wet storage room of some cheap motel, and came out from the bathroom. Across the room there was a double-sided door of a tiny boxroom used as a wardrobe. He flicked the switch on the right side of the door and stepped inside the wardrobe. On his left, there were some jackets, coats and trousers, in an array of hangers. Above them was a shelf used to stack t-shirts and sweaters. He pulled out a gray t-shirt and hanged it on his left arm. He did the exact same move for a dark gray pair of jeans and a khaki jacket. He leaned and picked a pair of black Timberlands with his right hand.

He went out of the "wardrobe" and threw the clothes on the couch, in the middle of the studio. In front of the couch, there was a glass table facing a TV set. Opposite the low double bed, which was tucked in one corner of the room, a little cabinet of white plywood was bolted on the wall right next to the wardrobe. A black miniature elephant and a few souvenirs from countries of the world, memories of his landlord, were on display. The only item that had to do with Manos was a pile of low-value coins and a pack of condoms which somehow were forgotten, bought months ago and remained unused.

On the same side of the room, between the cabinet and the kitchen, there was a small metal table with a modern lampshade and a small round mirror on the wall. The mirror's frame was composed of a row of small pieces of azure and blue glass. This mirror reminds him of summer. Greece. Greek islands...

Two transparent plastic chairs completed the table's composition. On top of one of those chairs, laid a pair of dark green thermal underwear. He put them on mechanically. He then pulled his jeans up with difficulty. He took his boots and sat on the couch in front of the TV. The remote control was on the table in front of him. He looked at it. It had been left unused and at the same place for weeks. He looked at the black screen across him. Behind the TV set, two frames were hanging. Two varying bumpers of American postwar cars. Pop Art? He couldn't say for sure. He was never good at arts.

With a push of his feet, he wore the boots and stood up. He placed his gray t-shirt over his head and let it on his shoulders. He put on his jacket and pulled up the zipper. He took his passport which was left on the table and put it in the left pocket of his jeans. He stepped to the side, into the kitchen, and opened a cupboard above the sink. A row of green cups was placed upside down. He lifted one of them, revealing a roll of banknotes. He took them in his hand and counted them. He took some of those and put them in his right pocket. He left the rest in their hiding place.

He went around the table. He took a black beanie and wore it, covering his ears. Under his beanie, there was a pair of gloves. He took them and held them in his left hand. His beanie and the gloves were on a black case of a small laptop computer. He took the case, containing the laptop, closed the zip and tucked it in his left underarm. He finally took his phone and a pair of keys from the nightstand and walked to the exit.

After locking the apartment, he walked down a narrow corridor and went to a closed area which comprised a part of the shared yard. The area was closed with glass and had various pieces of gym equipment. He walked to the side of that room and, after going down three stairs he found himself in a narrow corridor leading to the building's exit. The corridor was fitted with an ochre-colored carpet. The tapestry on the walls had a brighter yellow color. Across the main entrance, on his left as he went

out was the doorman's office. The bald man was sitting there this morning wearing his funny glasses and his typical neutral brown uniform like all doormen. Manos nodded, reciprocating his usual smile. It had been a long time since he last tried to exchange a friendly talk with them. Anyway, they didn't give a fuck about him. He was sure of it.

He went out on the road and the fresh air filled his nostrils and lungs. The cold weather of the last few days seemed to be retreating. He sat in front of the building's entrance for a while and lit up a cigarette before putting on his gloves. He looked to the left. On the sidewalk across the boulevard, a green tent stood up, signed Hell's Kitchen 666.

He turned right and walked on the sidewalk. On its edge, there were patches of snow, many with black spots. Dirty snow... He walked past the entrance of a large garage. There were some taxis parked inside. Carefully, he went on under a scaffolding, which was dripping slowly melting snow. He stopped in front of a glass wall, on which Sullivan's Street Bakery was written in brown letters. He threw his half-smoked cigarette on a patch of snow, opened the door and went inside.

The smell of fresh bread whetted his appetite. Lately, food was not part of his daily needs. Quite a few times, the day went on with him just having breakfast. There was a small self-service stand for coffee and other drinks next to the entrance. He took a paper cup and pressed the top of a big thermos. The warm liquid filled the cup and released an aroma of strong coffee.

With the coffee in his hand and his laptop under his arm, he stood in front of the bakery's glass casing inspecting the sandwiches, pizzas and croissants. A young black employee waited patiently.

"I'll have the Cubano sandwich", he said with his colorless Greek accent.

"Eat-in or takeaway?", she asked him, wrapping the sandwich in a white napkin. Manos turned around and looked at a countertop, which stood in front of the glass wall. There were five short stools. A young Asian woman was sitting on one of them, next to the entrance.

"I'll eat here" he responded, turning back to the employee.

She put the sandwich on a paper plate and gave it to him, ringing up the receipt. He paid, leaving the coins from the change in a glass tip jar. He left the computer on the countertop, next to his coffee and sandwich and unzipped his jacket. He took his cellphone out of his pocket and sat. He left it on top of his computer.

He started eating. A mixed taste of sour and hot and juicy meat filled his mouth. Pickles, mayonnaise, spicy mustard and slices of roast beef. It had nothing in common with the Greek breakfast. He liked it though.

After finishing up his sandwich, he slowly started sipping his coffee, while observing the quiet street outside. His cigarette was still burning, releasing white smoke, that was slowly dancing while going up from the sidewalk, higher and higher into the atmosphere. Until it disappeared.

Alone. Sunday morning. He liked it. He liked the peace and isolation that this city offered. He liked New York.

He picked his phone up and read again the Greek number that woke him up this morning. He tried to think who could have remembered him from Greece. Barely anyone had his American phone number. His mother, his brother, a few people from the magazine. Who else? He put it down giving up thinking. Whoever it was, if it was important, they would call him again.

He wanted to write today. At least make an attempt to write. A lot of ideas ran through his mind. Good ideas. But how do you put them on paper... He had started a while back, feeling that he finally took all those things that were inside. But then he stuck. For some indiscernible reason.

Writers are not regulated machines, anyway. They have to deal with uncontrollable feelings that define them. They don't rule those feelings, he thought. Just, at some point, when these feelings fall asleep for a while, they find the opportunity to record them.

He would go to a Starbucks today. It worked out for him and he liked that. He could be sitting there for hours. He could even charge his computer and have quick internet, if he needed it, to have access to online dictionaries. He spent a lot of days that way. Watching that colourful mixture of people pass by. Walking, living, breathing, falling in love, surviving and keeping on dreaming. And he would observe them. Observer... He liked this role on the canvas of life. Somewhere there, in the corner, a small, insignificant figure that observes and records. He didn't want to have a leading role. He had done that and wasn't interested in it anymore. He didn't feel complete. At least in the way he had done it so far.

He would go up the Upper East. A few meters above the station in 77th street, there was a Starbucks. He thought going there because the park was close by. It was a nice day and he might come back home walking through the park. It had been a long time since he had done that.

He went out the small bakery and lit a cigarette. He let the smoke fill his lungs and afterwards, he released it, with his eyes closed. Smoking had also gone from the front seats of his priorities lately. The environment he lived in was hostile for this kind of habit anyway. He couldn't even imagine that in his own house, the one he was paying for and was living in, he'd have to come out to the small yard to smoke. But... This was New York.

He started walking to the subway at 50th Street. The weather was much better than the last few days. He thought that his thermal underwear might have been unnecessary. He kept walking to the now familiar streets of Midtown West. A young couple was playing with their child in a private yard in the snow. Two Latino cooks were smoking at the pavement. An older lady was holding a walker on wheels. An impressive young woman, with northern European characteristics, walked by him while on the phone. She noticed his glance and almost smiled back. He wasn't impressed. Until now, it was all he managed to get from the girls of the city. A glance, a smile. Nothing else.

He stopped at a zebra crossing. Next to him, a typical American youngster, with Anglo-Saxon roots and a puffed figure, as if he owned the city, was talking on the phone loudly, showing off.

“Remember Dana's party, the one that we went a while ago?... Do you remember Andra?... Well, listen dude. We have to find someone to fuck her brains out!... No no, you're not fucking her... She is hot but I want someone else to fuck her. Not you... I've fucked her. I'm not fucking her again... She has these fantasies where she's doing two dudes at the same time.... OK... OK... OK. Anthony is fucking her and then you, if you still want to”.

He reached the station and started going down the signed stairs for Uptown, Queens. He pulled a ticket from his passport and slid it through a metal slot. He then pushed the turnstile.

He went down the lower level to take the E train. There were some people waiting on the platform. He looked down, at the rails. There were some water patches down there. In one of them, a rat was sniffing the air. Next to it, some garbage. Some snack wrappings, a ticket, an empty plastic tea bottle. Manos stared at this New York's subway pet. The rat kept shaking his mustache erratically lifted its head and turned to him. Now Manos and the rat were looking each other in the eyes. They kept looking at each other for some seconds. Manos couldn't take his eyes from the rat. He seemed hypnotized.

Then, all of a sudden, the rat jumped towards him! He stepped back instinctively. The rat disappeared under the platform, when a strong gust of air hit its face. The approaching train was heard on the rails, seconds later. Manos took off his beanie and walked to the edge of the platform. He looked down. The rat was nowhere to be seen. He stood, looking while the noise was getting louder, but the rodent had disappeared. The light from the approaching train's headlights woke him up and he took a step back, moments before the cars stopped in front of him.

He entered the train and sat down. He took off his gloves and held them with his beanie. A few people were sitting at the edge seats. His mind was stuck on the rodent he left behind him at the station. He had a weird train of thought and a song jumped from inside.

You walk, walk with me
With your hips swinging like a chandelier
And your head drops to your knees
But your eyes they got desire
Because your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire
Your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

He thought... When was the last time that he had heard that song? Definitely not in this city. But it was so alive inside of him. He now remembered his morning dream. The eyes of the infant. He thought that this dream was lost after waking up. Yet it was still here. Alive.

Because your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire
Your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

After a few minutes, he stood up to get off the train. He had to change line. He followed the signs for line 6. He went up and down some levels until he reached the platform going to Uptown. There were more people waiting here now. A street musician was playing "Dust In The Wind" on his guitar. Next to him, a ragged black man was looking into a dumpster. No one seemed to be paying attention to them.

He took the train and got off after three stops. He went up the stairs as quickly as he could, looking for the sun and the fresh air. As soon as he went on up the street, he stood still for a while, breathing deeply with his eyes closed. He lit a cigarette and kept walking without wearing his gloves or beanie. He didn't feel like he needed them. After a few meters, he went into Starbucks.

There weren't many people. He waited behind a corpulent middle-aged man who ordered a grande Americano. He found a spot in a corner across a young woman with a buggy and next to two girls, in their mid-twenties, commenting their previous night out.

He started observing the people. He thought about turning on his computer. He needed more time though. To focus on his thoughts. Feel them fill him before deciding to let them go.

He pulled his phone from his pants pocket and looked at the screen. He had a call while he was in the underground. He looked at the number. The same number from Greece. He put it down. Who would it be?

His mind returned to Greece. It had been approximately a year since he left. He missed some things but he didn't regret his decision. He had decided to fight to support this decision. To prove to everybody that he was strong. So strong that he could make it away from home. In a foreign country. Alone. In a city where success is hard to achieve, but when you do it's as if you have accomplice your biggest dream...

He wanted to remain down to earth. Focused on his work. Not dreaming big. Those things would come too. They would come true. He had to believe in it. He had to... For now, he was just an observer.

He had been a successful radio producer for years, back in Greece and he was a successful columnist. That had secured financial comfort. Connections. Access. He used to be established. Respected in a big circle. His people saw him as a hero, they admired him. He stood out.

But, throughout the years, this professional success, created, stood as an obstacle to his big dream: writing. Become a writer. His responsibilities strangled his time. He worked sixteen hours a day, for years. And it wasn't just that he didn't have time. He felt that his work as a journalist was castrating any chance of creative expression. In order for him to remain successful, he had to stay absorbed in the sterile rules of journalism. He lived well and had made it on his own. He had nothing else apart from his work and himself. He had no support from anyone. He had no support from his family...

For a lot of people, his decision to move to America seemed like committing suicide. To abandon everything that he had built, a successful life and career, to chase the inconceivable. The impossible. For him, this was the ultimate challenge against his own self. He would make it and everyone else would be spectators to his triumph. He had to make it...

A correspondent's position from his publisher in New York was his temporary passport, to be there. It secured his rent and a media visa. But it was just that. That money had nothing to do with the income he had left behind in Greece. Of course, he had made some savings. And these savings would last for a few years. Two? Three? Who knows? Until he started writing and networking in the book industry.

Living in New York city is hard. It gives you a welcoming hug ready to show you the whole world. It makes you feel part of it from the very first moment you arrive. And when you make the big decision to join in, it lines you up. And this line is long. You have to wait patiently with your head bent over. The head bent over...

What were the results, a year after? His finances were now enough for just a good breakfast. He didn't really mind that. Social interactions? The people of the city will see you only once. There won't be a second time, after they realize you have nothing to offer to them. Just like that. Sexual interactions? The unopened pack of condoms he had at his place said a lot. Anyway, in a city where the definition of the term gender had lost any value, he couldn't play the game, like in Greece. He didn't care what the biggest problem was. That four out of ten men were gay or that maybe, six out of ten women were lesbians? Or, maybe, women on this island were only interested for money. Hard cash! And he didn't have it...

The initial enthusiasm, for his undertaking was now lost from his social circle, back in Greece. He was sure that now, the ones that treat him as a hero when he left, would now be commenting about where he'd be lost by now and that he got toast by America and his big ego. That he was big. But he was small, after all. He was sure that he was treated as a hero when he left because they thought that they'd please him. Deep down they would actually think that he was nuts. He didn't give a shit. That's why he didn't care that his phone was now silent. It never rang anymore...

Except today's calls. For just a moment, his dream came to mind. The rat. The song...

Because your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire
Your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

At least he was writing. He was writing! And he slowly made a social circle. Something started going on, finally. He expected a few appointments over time. Meet some people. He would be ready.

His family. The dream. The rat. Alone. Greece. The song. Alone. His father's feet. The baby's face. The swelling. The blood. The city. The gaze of a girl. The guy from the opposite apartment. Rat. A warm coffee. His family. Black snow. A breath.

Your eyes they burn like fire...

His phone pulled him from this swirl of thoughts. He looked at the screen. It was the same Greek number. It should be getting dark now in Greece. Who was it? He answered.

"Manos?", a familiar, tired voice was heard from the other side.

"Alexander?"

"It's Timos, man!", a sobbing voice was heard.

"Your brother, man! My friend..."

Manos was silent, looking outside the window. The black guy that was looking at the subway trash was walking by, pushing a shopping cart with his belongings. He was talking to himself and was upset. For a moment, Manos thought that his gaze fell on him, accompanied by a menacing smile. The voice on the other side was weeping.

"It's Timos, man! Your brother! He killed himself..."

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΤΗΣ DIANE SHUGART

From the author

My initial intention when I submitted Empty Rooms to my publisher in Greece, was to dedicate it to everyone fighting against others' perceptions of them and to the people who inspired me to write this novel. Gary Moore, Javier Bardem (for his performance in Biutiful) and Timo Timotheou.

But that changed on Wednesday March 12, 2014. That was the day that the building at 116th and Par. in East Harlem, New York City, collapsed. One of the people inside the building was Antreas, my closest friend in the world's greatest city.

I was in Austin, Texas, that day at SXSW. I had arrived in Austin on Sunday and had spent the entire previous week with Antreas right up until boarding my flight. New York City was just starting to come out of an extremely heavy winter. The weather had turned milder and the temperature was climbing towards the 30s. Spring's perfume was in the air. After few drinks in the East Village, we ended up at Union Square talking about everything and nothing. It was around 4 a.m. and I was flying out in a few hours. I had to pack. As I left, we shook hands. It was the last time.

"I never told you that you were the inspiration for one of the characters in my new book" I had told him.

He had responded with a puzzled stare.

"I made him a bit more of a hustler than you but I think that you will dig the dude."

His eyes sparkled with pride. The kind you feel when a friend makes you realize how special you are to him. That was the last time I saw his eyes.

"I can't wait to read it," he said as he dove under New York's surface to hop on the subway.

Antreas never got to read my book. He was found under building's debris after 24 hours of agony. His body was in such a terrible state that was identified by his clothes. Antreas went out like a true rock star inside the flames of abyss with his guitar as his only companion. That was the image I chose to save him in my memory.

On the morning of Thursday, March 13, after hearing the devastating news, I realized once again why am I writing. It is my struggle to keep my universe united and solid as the time goes by.

Empty Rooms conceals death between its pages. Antreas, Timos, Gary. That wasn't my intention though. The end is always near.

But the end will not dissolve the vision of this novel's characters. The end has been defeated.

For my friend in eternity, Antreas Panagopoulos.

Christos Terzidis

EMPTY ROOMS

New York City, Winter 2010

He held the baby in his arms as the music started playing. He looked down and the baby gazed back, concern clouding its eyes. Eyes plaintive and full of sorrow, that were begging to communicate. There was a light protruding bruise under the baby's left eye, that swelled to the size of a cherry and burst. A rivulet of red trickled down its face. Blood...The baby stared stoically at Manos. It didn't seem to be in any pain, but Manos was fixated on its eyes, a conflagration of melancholy. He reasoned the only way the eyes of a pure soul could be bearing so much tribulation was if it had ferried it from a previous life. Would this new life eviscerate the sorrows of the former, or would they only be replaced by the heartbreak of adolescent alienation, disenchanted youth and deserted middle age?

Manos wondered about the swelling. Was it from a fall or had someone hit the baby? Was it him?

He turned away, struggling to remember. Was he the one that hit the baby? The music, now even louder, pierced his brain, each accelerating decibel reminding him of something. But what? It rattled his core as it seemingly blared from somewhere deep inside him. Suddenly everything turned white.

He fluttered his eyes, struggling to open them. His lashes seemingly sealed together by a thin membrane, wouldn't part. He could feel his eyeballs oscillating but the lids themselves were fixed. He felt something wet in the corners of his eyes. A final effort separated his lids and he focused his now widened eyes on the dingy white surface directly overhead. The music's volume had receded and leveled off.

He was cold and his muscles ached as he stretched beneath the covers trying to shake any of the dream's residue off him.

His cell phone, on the night stand next to the bed, rang with the sound of a favorite old tune, but he didn't have the strength to answer it.

As he laid there in silence, staring at the ceiling, he internally noted that whoever was calling wasn't that persistent.

He ran his hand beneath the covers. His body felt warm, yet he was cold. Was he coming down with something? He writhed on the bed for a few moments and considered snoozing for a bit, but for the second time this morning his eyes refused to cooperate, opting to stay open recalling their earlier struggle. He pulled one arm from under the covers and rubbed the sleep that eluded him from his eyes. He reached over to check the time, but changed his mind, it didn't even matter. It had been a long time since he had lived his life by a clock.

He lived according to the rhythms of a personal insomnia that confined him to his own universe. His own world. But it was something he always wanted.

He threw off the covers and sat up. As his naked feet hit the cold hardwood floor, an unpleasant shiver ran up his body. It was the same familiar sensation that bade him good morning every day, here in this empty room.

He looked down at his feet taking note that the skin around his toes had begun to shrivel up in places. There was a huge yellow welt, darker in some places, on the big toe of his left foot--obviously some sort of fungus. He wriggled his toes in an attempt to shake it off, but it remained fixed. An image of his father's feet flitted through his mind: the same feet, he thought.

He glanced over at the digital clock on the oven—10:20. He subtracted the hour it ran fast, 9:20.

He cradled his phone, scanning the missed calls trying to see who had woken him so early on a Sunday morning.

It was from a Greek cell phone, but he didn't recognize the number.

He rose and walked toward the window, pulling back the light blue curtain he peered outside. The sun, which had made a reappearance in the last few days, dominated the scene, but still wasn't strong enough to melt the snow that lay intact on the miniscule courtyard and clung to the sliding glass door. It had snowed four days in a row last week. He touched one finger for each day of snow on the frozen window, the heat from each of them forming a delineation of fog on the glass.

He took note he was in his underwear. He glanced over at the thermostat which read '56' and promptly ignored it, the numbers meaningless as he couldn't get his head around the Fahrenheit scale. He pushed the temperature button again and again until the light next to the 'stand by' indicator went off, kicking on the heat.

A blast of cold air from the unit hit his body just as it did every morning. He stepped aside and like a faithful soldier returned to his post in front of the door, once again scrutinizing the apartments across the way.

His unit was on the ground level next to the atrium. The two-meter-high wooden fence that marked the small yard, also shielded him from the inquiry of his neighbors on the opposite side, but the apartments above the first floor, had an unfettered view into his cramped little studio.

He let his gaze peruse the balconies and windows of the four-story building across the way. Although any sign of life was virtually undetectable, the edge of his right eye caught some movement. He turned to face the corner apartment on the second floor, and saw a familiar daily visual. A tall, thin man in his forties smoking a cigarette and staring into Manos's apartment. He wore wide, dark framed eyeglasses, whose arms disappeared in a thicket of black hair, which although bountiful on the sides of his head was completely absent from the top, giving him the illusion of perpetually wearing a clown skull cap. He wore the same clothes-- jeans, dress shirt and a dark blue vest. The two men stood staring at one another. A final puff of smoke fled his mouth to blend into the chill of the air, before he disappeared back into his apartment.

Manos remained in front of the glass door still in his underwear. When he had first arrived, he made a point of being discreet and pulling the curtains when he wasn't fully dressed, not wanting to draw unnecessary attention. But over time he had become used to curious stares and maybe even courted them. He had traveled from discretion to indifference to apathy. Let them fucking look. He would often wander about naked, completely impervious to the fact that the man across the atrium was clearly off. He had become inured by the vastness and anomalies of the city.

He headed for the bathroom, which was right next to the front door. He splashed water on his face and smoothed down his hair with his fingers, staring at his tired eyes in the mirror. He wished the bags would've been a result of working too late, or debaucheries partying, but it was neither. He hadn't felt like writing and he had nowhere to go, so even though the last few nights he had gotten ten, eleven, even twelve hours of sleep, he still looked tired. He spotted several new grays on his chin and noted that in contrast there were four barely discernible ones near his temples. Why would his facial hair grey more rapidly than his head?

He wiped his face with a towel that had the stench of mold generally reserved for sheets stashed in the damp storeroom of a seedy hotel. He proceeded to the only feature of the apartment that betrayed its microscopic origins- the double-door walk-in closet, just opposite the bathroom. He flicked on the light and stepped inside. A row of hangers to the left held a couple of coats, jackets and a few pairs of pants; t-shirts and sweaters were stacked on the shelf above. He reached for a grey top and hung it over his left arm, as he pulled a pair of dark grey jeans and a khaki coat off their hangers, he leaned over to pick up a pair of black Timberland boots.

He turned around and tossed the clothes on the sunken sofa in the middle of the apartment. The furnishings Spartan and basic. A glass-topped coffee table between the sofa and TV, a low double bed in one corner and diagonal to that, a white lacquered storage unit fastened to the wall next to a free-standing wardrobe. A black elephant figurine and assorted tchochkes the owner had picked up as souvenirs on travels, were strewn around the unit, ostensibly to make it homey. The only objects personal to Manos were a small stack of coins of negligible value and a pack of condoms which he had bought months ago and had since forgotten.

A metal-frame table with a contemporary wire lamp and small mirror stood along the wall on the same side as the storage unit and the kitchenette, which was swallowed by two clear plastic chairs. The frame of the mirror was made up of pieces of turquoise and dark blue glass. It conjured up summer memories of Greece; the islands.

He picked a pair of dark green thermal long johns off one of the chairs and put them on reflexively, pulling the jeans over them with considerable difficulty. As he sat on the couch to put on the boots, he looked at the remote that had languished on the coffee table in the same spot, unused for weeks. He eyed the blank screen opposite him. There were two picture frames on the wall, each one of a different set of shiny car bumpers of popular post-second-world-war cars. Pop art? He couldn't really say; the visual arts had never been his thing.

He laced up his boots and stood up sliding the grey top over his head and smoothing out the creases by patting down his chest. He zipped the coat, all the way to the neck, swiped his passport off the table and slipped it into his left pants pocket. Stepping sideways into the kitchen, he opened the cupboard over the sink, fumbling with the green coffee cups until locating the one that housed his money. He removed a wad of cash, counted out some bills which he put in his right pants pocket, and returned the rest to their hiding place.

He grabbed the black cap that was resting on the table pulling it down over his ears. He palmed the pair of gloves that had been under the cap with his left hand and lifted up the small laptop case, zipping it shut, as he shoved it under his left armpit. He picked up his cell phone and a set of keys from the dresser and headed toward the front door.

Plodding down the short hallway, he noted the heavy Timberlands changing his gait, as he headed toward the contained area that was part of the public courtyard. He strode through a glass enclosed space that housed exercise equipment, went down three steps and came to the narrow corridor that led to the building's front door. The hallway, devoid of any decorative efforts, featured an okra colored carpet and piss yellow walls. The doorman's post, located to the left of the corridor, opposite the street exit, was being manned by the bald man with the funny glasses today. Their God given features, the only distinguishing factor from the same drab brown uniform. Manos returned the man's greeting with a nod and a formal smile. He had long given up trying to engage any of the doormen in small talk and he was sure they didn't give a fuck.

He walked out into the street and took in the fresh air, as fresh as the air could be in the middle of New York City. The previous days' chill seemed to be waning. He lit a cigarette and stood in front of the building for a few minutes before pulling on his gloves. He noticed a sign across the street to the left-- Hell's Kitchen 666.

He turned right and started walking. Snow was piled along the sidewalk's edge, most of it black, enveloped in dirt. He walked past the entrance to a large garage with taxis parked inside, carefully ducking melting snow dripping from scaffolding. He stopped in front of Sullivan Street Bakery. Tossing his half-finished cigarette aside, he opened the glass door and entered the shop.

The smell of fresh-baked bread triggered hunger pangs. Food hadn't been part of his daily needs lately, often he'd go the entire day eating only breakfast. There was a self-service counter for coffee and other beverages next to the door. He took a paper cup and placed it under a large thermos, then pressed the top until the warm liquid filled his cup and the smell of strong coffee lined his nostrils.

Coffee in hand and laptop under his arm, he stood in front of the glass case looking at the sandwiches, pizzas, and croissants it housed. A young black woman stood patiently behind the counter.

"I'll have the cubano sandwich," he said in his bland Greek accent.

"To stay or to go?" she asked as she wrapped a white napkin around the sandwich.

Manos surveyed a long counter with five low stools that ran the length of the window behind him. A young Asian woman occupied the stool closest to the door.

“To stay,” he said.

She arranged the sandwich on a plate, rang up the sale, and handed him the receipt. He paid and dropped the change in the tip jar.

Manos placed the laptop on the counter next to the sandwich and coffee, unbuttoned his jacket, took the cell phone out of his pocket and sat down. He bit into the sandwich, which filled his mouth with a hybrid of tastes and senses-- sour, warm, and juicy meat. Pickles, mayonnaise, hot mustard, and slices of roast beef. Nothing like a Greek breakfast, but he liked it.

He finished his sandwich, and continued sipping his coffee, idly observing the scene on the street. He watched the last bits of white smoke from the cigarette he had tossed doing a languid dance on the pavement.

Sunday morning alone. He liked it. He liked the paradoxical tranquility of the isolation the city offered. He liked New York.

He picked up his cell phone and glanced at the Greek number whose call had woken him earlier. He wondered whose memory he had infiltrated. Only a handful of people had the number for his American cell, his mother, his brother, colleagues from the magazine. Who else? He put the phone down, rationalizing if it was something serious, they would call again.

He wanted to write today. To give it a try. His head was saturated with ideas, good ideas, but cultivating them to a cohesive state had become a Draconian task. He had started writing a while back, finally feeling he could put to paper all the thoughts that had distended his brain, but he was in the cruel grip of writer’s block.

“Writers aren’t machines. They deal in unharnessed emotions. The emotions define them, they don’t define the emotions,” he thought. “It’s only when the emotions subside a bit, that the writer is given the opportunity to record them.”

He’d go to a Starbucks today. It had obliged him in the past and he hoped the change of environment would serve as a creative catalyst. He could sit there for hours, charge his laptop and have access to fast internet if he needed to refer to some online dictionary. But beyond its conveniences it was a modern day Athenian agora. An observatory from which he could watch the kaleidoscope of mankind. All of life’s most basic, intimate and intricate human interactions—living, loving, surviving—unfolding right before him. He relished his role as observer. The inconsequential figure that observed, interpreted and recorded. He didn’t want a starring role. He had had that in the past and it no longer interested or fulfilled him. At least not in the way that he had experienced it.

He headed for the Upper East Side. There was a Starbucks near the 77th Street Station, which was a beckoning contrast to the West Village. Imparting him with the opportunity to travel to another world with different vistas in a matter of a few

subway stops. It was also close to the park and it would be nice to walk through on his way home. It was something he loved and hadn't done in a while.

As he exited the small bakery, he lit another cigarette, letting the smoke permeate his lungs as he briefly closed his eyes to exhale. As of late, even smoking had slid down his list of priorities given the fact that he was in an environment hostile to the habit. He never would've imagined that even in his own home, a home he paid for and lived in, he'd have to step outside if he wanted to light up. But, that was New York.

He headed towards the subway station on 50th Street. The weather was, indeed, getting better. Sweating through Midtown, he wondered if maybe the thermal underwear had been overkill. A young couple was playing with their toddler in their snow-covered yard. Two Latino cooks out on the pavement smoking. An elderly woman stood holding on to her walker. A striking young woman with northern European features brushed past him as she spoke on her cell phone. She reciprocated his appraising look, with a faint smile that was less than impressive. That's all he'd managed to elicit from New York women so far, a glance and a forced smile. Nothing else.

He stopped at an intersection. Next to him, a 22 year old jock, with all –American good looks and the accompanying delusion of grand and confident swagger, spoke on the phone loudly, deliberately and with great animation. “Yo, you remember that chick Andrea from Dana's party?...You know I fucked her right?...Yeah, yeah her. Anyway so she's all like, I've always had this fantasy about two guys at once. So now I'm looking for someone to fuck her!....I mean if you want to....She's alright....No man, I've already been there....Yeah, what do I give a fuck, Anthony can hit it too.”

Manos reached the subway station and headed down the steps toward Uptown, Queens. He pulled the ticket tucked inside his passport and swiped it through the machine just before pushing the barrier open.

He descended to the lower platform to catch the E train. There were only a few people on the platform. He looked down at the tracks. There were small puddles in places; in one, a rat sat upright sniffing the air. He looked at the litter around him—a candy wrapper, a ticket, a plastic ice tea bottle. He fixed his gaze on the subway pet. The rat raised its head and looked in Manos's direction. They stared at each other, Manos and the rat, their gazes fixed on another for a few seconds. Manos couldn't stop staring at the rat, he was transfixed.

Suddenly, the rat leapt towards him. Manos instinctively took a step backwards. The rat disappeared under the platform just as a blast of air hit Manos's face. Seconds later, he heard the sound of the train approaching. Manos took off his cap and walked to the end of the platform. He looked down at the tracks. The rat was nowhere to be seen. Manos stood there staring as the train's roar grew louder, but he couldn't spot the rat. The train's headlights jolted him back to the present and Manos stepped back from the platform's edge just seconds before the cars stopped in front of him.

Once on the train he noticed he only had a few traveling companions and took a seat on the right side by the window. He took off his gloves and cap and held them in his hands. He continued to dwell on the rat back at the station, and in a psychic

association that would stump all but a seasoned therapist, he recalled the lyrics of a song.

You walk, walk with me

With your hips swinging like a chandelier

And your hairs drops to your knees

But your eyes they got desire

Cause your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Cause your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

When was the last time he'd heard that song? Certainly not since he'd been in New York, but it was fresh in his memory. He flashed back to this morning's dream. The baby's eyes. He thought the dream had disappeared with his sleep, but here it was, unpolluted by his conscious state. Vibrant in his memory.

Cause your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Cause your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

A few minutes later he stood up to get off and change to Line 6. He went up and down and up and down again until he reached the Uptown platform. The station was more crowded now. A busker played "Dust in the Wind" on the guitar, as a black man in tattered rags rummaged through the trash can. No one seemed to pay attention to either of them.

He hopped on the train and reached his destination three stops later. He bounded up the steps, eager to make contact with the open air and sun. Exiting the station, he stood still, taking a few deep breaths with his eyes closed. He lit a cigarette and continued on his way, gloves and hat still in hand as they now felt as superfluous as they had necessary, a couple hours ago. He ducked into the Starbucks a few meters away.

It wasn't too crowded. He stood in line behind a husky middle-aged man and ordered a grande Americano. He found a seat in a corner across from a young mother with a baby carriage and next to two girls, in their mid-twenties, who were deliberating over their previous night.

Trying to inhabit his role as observer, he thought about turning on his laptop, but felt he needed more time to focus, to allow his thoughts to suffuse before unleashing them.

He pulled his phone from his pocket and checked the screen. A missed call while he had been on the subway. He put it down, realizing it was the same number that had called earlier. Who the hell was it?

His mind voyaged back to Greece. It had been a year since he left, and although he missed some things, there were no regrets. He knew the only regret would've been not to have left in the first place. He was determined to fight tooth and nail for the inevitable success that would justify his decision. He was going to prove to everyone

that he was strong; strong enough to make it far from home, on his own. He was following his siren song, and he too would ultimately be clever enough to outsmart any beast that kept him from his dreams.

He wanted to remain grounded and dedicated to his work, without making any grandiose plans. Everything would come in time. He had to believe in that. He had to. Because for now, he was merely an observer.

He had achieved success in both radio and journalism back in Greece, which had provided him with financial security and connections. He had earned the respect and admiration of a wide network of people, almost becoming somewhat of a hero, as he had distinguished himself from the pack.

But his professional success had put the brakes on his ultimate dream. To write. To be a writer. The obligations and responsibilities that accompanied his sixteen hour work days had hijacked his time. But it wasn't just the time that had escaped from him, he felt his work as a journalist had castrated him of any creative expression. To maintain his success, he had to abide by the sterile rules of the profession.

He lived well and had made it on his own, without any support from anyone, including his family. He was a solo act with nothing but himself and his work, and as such, many thought his decision to move to the States and abandon everything he had built, in pursuit of a dream, probably an impossible one, was tantamount to suicide. But for him it was a paramount challenge. He vowed to turn his doubters into gaping spectators.

A correspondent's post from his publishing group had served as his vehicle for temporary entry to the States. It covered his rent and provided a journalist's visa, but that was it. The money was menial compared to the income he'd left behind. He had some savings, but that would only cover him for awhile—a year? Two, the most? He had no idea what the literal and figurative cost of pursuing his dream would be.

New York was a tough city. It received you with open arms threatening to show you the world, but it never swaddled you. There were no embraces in New York. Only the façade of a taunting welcome, daring you to stay to take it on, to attempt to harness the palpable energy it teemed with. From the moment you attempted to become one with it, it made you wait in line for admission. A long line where you wait patiently, with bowed head.

So what had he achieved after a year? His finances only allowed for a good breakfast; the least of his priorities. Social contacts? New Yorkers will meet you once, if they sense you have nothing to offer them, you won't see them again. Time was too valuable a commodity to be invested imprudently, it was as simple as that. Lovers? The unused box of condoms told that pitiful story. Besides in a city where gender was a grey area, he couldn't be a player like he had been in Greece. Four out of ten men were gay and six out of ten women were lesbians, but unproven statistics were irrelevant. The only corroborated fact was that women on the island of Manhattan were only interested in money, something he didn't have.

The initial excitement that had rippled through his social circle in Greece after he had announced his plan had since fizzled. He was sure that the very same people who had viewed him as a hero when left, were now gossiping about how he'd fallen off the face of the Earth and that he'd been devoured by America and his sense of self-importance. That he was once great, but now was small and inconsequential. But he didn't give a fuck about them, he couldn't afford to. Which is why he no longer cared that his phone never rang any more. Except for the calls today... But at least he was writing, and had slowly built a network. Things were finally starting to go somewhere and he was looking forward to some meetings in the near future that he was more than ready for.

His family. The dream. The rat. Alone. Greece. The song. His father's feet. The baby's face. The swelling. The blood. The city. A girl's glance. The guy in the apartment across the atrium. Rat. A hot cup of coffee. His family. Sludge. Breath.

Cause your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Cause your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Your eyes they burn like fire.

The phone's ringing roused him from his musings. It was the same Greek number again. It was night time there now. Who could it be? He answered the call.

"Manos?" He heard a familiar, tired voice on the other end of the line.

"Alexandros?"

"It's Timos!" The voice was choked. "Your brother. My friend..."

Manos silently looked out the window. The black man who had been rummaging through the subway trash can was now outside pushing a supermarket cart with what appeared to be all his possessions. He was speaking to himself aloud and was agitated. For a moment he thought the man had glanced his way with a threatening smile. The voice on the other end of the line was sobbing.

"Timos. Your brother. He killed himself."

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Η αρχική μου διάθεση όταν παρέδίδα το Άδεια Δωμάτια ήταν να το αφιερώσω σε όσους παλεύουν ενάντια στην εικόνα που έχουν πλάσει οι άλλοι γι' αυτούς και σε όσους αποτέλεσαν τους καταλύτες για την έμπνευσή μου.

Τον Gary Moore

Τον Javier Bardem (για την ερμηνεία του στο Beautiful)

Και τον Τίμο Τιμοθέου.

Όλα αυτά μέχρι την Τετάρτη 12 Μαρτίου. Ήταν η ημέρα που κατέρρευσε το κτίριο στη διεύθυνση 116th & Park Av. στο East Harlem της Νέας Υόρκης. Μέσα σε αυτό το κτίριο βρισκόταν ο Αντρέας. Ο καλύτερός μου φίλος στη μητρόπολη του κόσμου...

Εκείνη την ημέρα βρισκόμουν στο Austin του Texas για ένα από τα μεγαλύτερα μουσικά συνέδρια. Είχα φτάσει εκεί Κυριακή πρωί. Όλη την προηγούμενη εβδομάδα βρισκόμασταν σχεδόν κάθε βράδυ με τον Αντρέα. Ήμασταν μαζί και το Σάββατο βράδυ πριν πετάξω. Η Νέα Υόρκη είχε αρχίσει να βγαίνει από έναν χειμώνα ιδιαίτερα βαρύ. Ο καιρός είχε μαλακώσει και οι πολικές θερμοκρασίες των προηγούμενων ημερών είχαν δώσει τη θέση τους σε νούμερα λίγο κάτω από το μηδέν. Αυτή η αίσθηση έμοιαζε με το άρωμα της άνοιξης που ερχότανε. Αφού ήπιαμε τα ποτά μας στο East Village, καταλήξαμε μετά από μια βόλτα στη Union Square να μιλάμε για άσχετα πράγματα. Είχε πάει τεσσερσήμισι το πρωί και εγώ την άλλη μέρα πετούσα. Έπρεπε να φτιάξω τα πράγματά μου. Έσφιξα το χέρι του. Ήταν η τελευταία φορά.

«Δεν σου έχω πει ότι έχω χτίσει έναν χαρακτήρα πάνω σου στο νέο μου βιβλίο» του είπα.

Με κοίταζε με απορία.

«Βέβαια τον έκανα λίγο πιο αλήτη από εσένα αλλά θα σου αρέσει ο τυπός νομίζω».

Το βλέμμα του γέμισε περηφάνια. Ένα είδος περηφάνιας που την έχεις όταν ο φίλος σου, με έναν μοναδικό τρόπο, σου δείχνει πόσο σημαντικός είσαι γι' αυτόν. Ήταν η τελευταία φορά που είδα τα μάτια του.

«Περιμένω πώς και πώς να το διαβάσω» μου πέταξε καθώς μου γύρισε την πλάτη και χώθηκε κάτω από την επιφάνεια της πόλης για να πάρει το μετρό.

Ο Αντρέας δεν το διάβασε ποτέ. Βρέθηκε μετά από ένα εικοσιτετράωρο αγωνίας στα συντρίμια του κτιρίου. Το πτώμα του ήταν σε τόσο κακή κατάσταση που αναγνωρίστηκε μόνο από τα ρούχα που φορούσε.

Ο Αντρέας χάθηκε σαν ένας πραγματικός ροκ σταρ μέσα στις φλόγες, στην άβυσσο μαζί με την κιθάρα του. Αυτή την εικόνα διάλεξα να κρατήσω στη μνήμη μου.

Το πρωί της Πέμπτης 12 Μαρτίου, μετά τα επώδυνα νέα, κατάλαβα για μία ακόμη φορά γιατί γράφω. Η αγωνία να κρατήσω το σύμπαν μου αναλλοίωτο και ενωμένο στο πέρασμα του χρόνου.

Τα *Άδεια Δωμάτια* κρύβουν πολύ θάνατο στις σελίδες τους. Τον Αντρέα, τον Τίμο, τον Gary. Δεν το επέλεξα εγώ. Το τέλος είναι πάντα κοντά...

Αλλά το τέλος δεν θα μπορέσει ποτέ να διαλύσει τις μορφές των ανθρώπων αυτού του βιβλίου. Έχει ηττηθεί.

Στον παντοτινό μου φίλο Αντρέα Παναγόπουλο.

Χρήστος Τερζίδης

ΑΔΕΙΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2010

Κρατούσε στην αγκαλιά του ένα μωρό τη στιγμή που άρχισε να ακούγεται η μουσική. Έσκυψε το κεφάλι και το κοίταξε. Το βρέφος ήσυχο τον κοιτούσε και αυτό. Τα μάτια του... Τα μάτια του σαν να ζητούσαν κάτι. Σαν να προσπαθούσαν να μιλήσουν. Θλιμμένα... Κάτω από το αριστερό του ματάκι ένα μεγάλο μοβ πρήξιμο ξεχώριζε. Από έναν απροσδιόριστο πόρο άρχισε σιγά σιγά να ξεχωρίζει μια κόκκινη κηλίδα. Φούσκωσε σαν ένα κεράσι και μετά έσκασε. Μετατράπηκε σε ένα μικρό κόκκινο ρυάκι στο πρόσωπο του βρέφους. Αίμα... Το μωρό συνέχιζε να κοιτάει ήσυχο τον Μάνο. Δεν φαινόταν να πονάει. Απλώς τα ματάκια του ήταν θλιμμένα... Πώς μπορούν να γνωρίζουν τη θλίψη τα μάτια ενός μωρού; Μιας αγνής ψυχής; Μήπως κουβαλάνε τη θλίψη μιας πρότερης ζωής; Που θα έρθει να τη σβήσει και να τη στείλει στη λήθη η αγωνία και ο πόνος της τωρινής, όταν αυτή μετατραπεί σε θλίψη και κυριαρχήσει στη ματιά ενός απομονωμένου εφήβου. Ενός απογοητευμένου νέου. Ενός παραιτημένου μεσήλικα...

Ο Μάνος αναρωτήθηκε για το πρήξιμο. Είχε πέσει το μωρό; Ή κάποιος το είχε χτυπήσει; Και αν κάποιος το χτύπησε, μήπως ήταν αυτός; Τράβηξε το βλέμμα του. Προσπάθησε να θυμηθεί...

Ήταν αυτός που το χτύπησε; Η μουσική άρχισε να δυναμώνει σε έναν γνωστό ρυθμό. Τι του θύμιζε αυτή η μουσική; Τι του θύμιζε; Τρυπούσε το κεφάλι του τώρα. Ακουγόταν όλο και πιο δυνατή. Σαν να έπαιζε από κάπου βαθιά μέσα του. Ξαφνικά όλα έγιναν άσπρα...

Ανοιγόκλεισε τα μάτια του. Ένιωθε μια μεμβράνη να έχει καλύψει τις βλεφαρίδες του και να εμποδίζει την κίνησή τους. Συνέχισε να ανοιγοκλείνει τα μάτια του. Κάτι υπήρχε εκεί. Ένιωθε κάτι υγρό στις άκρες των ματιών του. Συνέχισε να εστιάζει σε μια άσπρη επιφάνεια απέναντί του. Η μουσική ακουγόταν τώρα σταθερή. Βρισκόταν σε κάποιο χώρο.

Κατάλαβε ότι κρύωνε. Ένιωθε τους μυς του να πονάνε. Τεντώθηκε κάτω από τα σκεπάσματα. Κοιμότανε. Ονειρευόταν.

Το κινητό, που ήταν πάντα αφημένο στο κομοδίνο δίπλα του, συνέχισε να αναπαράγει ένα παλιό αγαπημένο του κομμάτι. Κάποιος τον καλούσε. Δεν είχε τη δύναμη να απαντήσει και απλώς το άφησε να χτυπάει. Μέχρι που σίγησε.

Ησυχία. Έμεινε για λίγη ώρα να κοιτάει το ταβάνι. Αυτός που τον καλούσε προφανώς δεν είχε τη διάθεση να επιμείνει.

Έτρεξε το χέρι του κάτω από το πάπλωμα. Ένιωθε ζεστό το σώμα του. Και όμως κρύωνε. Μήπως αρρώσταينه; Στριφογύρισε στο κρεβάτι για λίγο και μετά έμεινε ακίνητος. Θα μπορούσε να τον πάρει πάλι ο ύπνος. Τα μάτια του όμως, σαν να μην ήθελαν να τον υπακούσουν, έμειναν ορθάνοιχτα. Έβγαλε το ένα χέρι από το πάπλωμα και έτριψε το δεξί του μάτι για να το καθαρίσει από τις τσίμπλες. Δεν θα τα κατάφερνε να ξανακοιμηθεί. Σκέφτηκε να σηκωθεί να κοιτάξει την ώρα αλλά μετά συνειδητοποίησε ότι δεν είχε σημασία ό,τι ώρα και να ήτανε. Τα ωράρια είχανε βγει από τη ζωή του εδώ και πολύ καιρό.

Ζούσε πλέον σε μια προσωπική, αυτορρυθμιζόμενη insomnia, που τον κρατούσε απομονωμένο στο δικό του σύμπαν. Στον δικό του κόσμο. Κάτι που πάντοτε ποθούσε.

Πέταξε με μια απότομη κίνηση τα παπλώματα και ανακάθισε στο κρεβάτι. Οι γυμνές πατούσες του συνάντησαν το παγωμένο ξύλινο παρκέτο. Μια κρύα δυσάρεστη αίσθηση ένωσε να διαπερνάει το κορμί του. Ήταν αυτή η αίσθηση που του έλεγε κάθε μέρα καλημέρα. Σε αυτό το άδειο δωμάτιο...

Κοίταζε τα πόδια του. Το δέρμα είχε αρχίσει να ζαρώνει σε μερικά σημεία γύρω από τα δάχτυλα. Το μεγάλο του νύχι στο αριστερό πόδι είχε μια τεράστια κίτρινη κηλίδα που σε μερικά σημεία έπαιρνε ένα μοβ χρώμα φανερώνοντας προφανώς κάποιο είδος μυκητίασης. Κούνησε τα δάχτυλα. Θυμήθηκε τα πόδια του πατέρα του. Σκέφτηκε ότι ήταν ίδια...

Σήκωσε το βλέμμα προς το ηλεκτρονικό ρολόι της κουζίνας. Έγραφε δέκα και είκοσι. Μείον μία ώρα που πήγαινε μπροστά, εννιά και είκοσι.

Πήρε στα χέρια του το κινητό. Έτρεξε στο μενού για να δει ποιος τον ξύπνησε τόσο νωρίς. Ήταν Κυριακή πρωί.

Η κλήση ήταν από Ελλάδα. Κοίταζε το νούμερο. Ήταν από κάποιο κινητό που δεν το γνώριζε. Νωρίς απόγευμα Κυριακής στην Ελλάδα, ποιος να τον θυμήθηκε;

Σηκώθηκε και περπάτησε προς το παράθυρο. Τράβηξε τη γαλάζια κουρτίνα και κοίταξε έξω. Ο ήλιος, ο οποίος είχε κάνει την εμφάνισή του ξανά τις τελευταίες ημέρες, κυριαρχούσε και σήμερα. Παρ' όλα αυτά δεν έδειχνε ικανός ακόμα να εξαφανίσει τα χιόνια που υπήρχαν μπροστά στην τζαμόπορτα και κάλυπταν τη μικροσκοπική αυλή του. Χιόνιζε για τέσσερις συνεχόμενες ημέρες την προηγούμενη εβδομάδα και το κρύο κρατούσε καλά, διατηρώντας έτσι τον όγκο του χιονιού. Ακούμπησε τέσσερα δάχτυλα στο τζαμί. Παγωμένο σαν ένα ποτήρι γεμάτο παγάκια. Το τζάμι θόλωσε γύρω από τα δάχτυλα.

Σκέφτηκε το κρύο και κατάλαβε ότι φορούσε μόνο τα εσώρουχά του. Έσκυψε δίπλα στην τζαμόπορτα, όπου υπήρχε το κλιματιστικό του χώρου. Μια ηλεκτρονική ένδειξη έδειχνε τον αριθμό πενήντα έξι. Την αγνόησε. Ποτέ δεν είχε καταφέρει να μπει στη διαδικασία αποκωδικοποίησης της θερμοκρασίας σε βαθμούς Φαρενάιτ. Πάτησε επανειλημμένα ένα κουμπί μέχρι να σβήσει ένα λαμπάκι που υπήρχε δίπλα από την ένδειξη stand by και να ανάψει αυτό που υπήρχε δίπλα στην ένδειξη heat.

Μια πρώτη ριπή κρύου αέρα από το μηχάνημα τον χτύπησε στο σώμα όπως κάθε πρωί. Μετακινήθηκε στο πλάι και μπροστά στην τζαμόπορτα πάλι. Κοίταζε προς τα απέναντι διαμερίσματα.

Βρισκόταν στο ισόγειο μιας μεγάλης εσωτερικής αυλής ενός συγκροτήματος διαμερισμάτων κοινής διαχείρισης. Ένας ξύλινος φράχτης ύψους δύο μέτρων οριοθετούσε τη μικροσκοπική αυλή του και εμπόδιζε τα βλέμματα των ενοίκων που βρίσκονταν στον μεγάλο κοινόχρηστο χώρο. Οι ένοικοι όμως των απέναντι διαμερισμάτων που βρίσκονταν από τον πρώτο όροφο και πάνω μπορούσαν να δουν πολύ καθαρά μέσα στο μικρό στούντιο που έμενε.

Το βλέμμα του έτρεξε στα απέναντι μπαλκόνια και παράθυρα του τετραώροφου κτιρίου. Κανένα σημείο ζωής. Με την άκρη του δεξιού ματιού έπιασε μια κίνηση. Έστρεψε το βλέμμα προς το απέναντι γωνιακό διαμέρισμα του δεύτερου ορόφου. Ο γνωστός τύπος καθόταν και κάπνιζε το τσιγάρο του στο μπαλκόνι παρατηρώντας το δωμάτιο του Μάνου. Ένας αδύνατος, ψηλός σαραντάρης. Φορούσε γυαλιά μυωπίας με έναν μεγάλο μαύρο σκελετό. Πίσω από τα αυτιά του οι βραχίονες των γυαλιών εξαφανίζονταν μέσα στα μαύρα του μαλλιά, τα οποία όμως απουσίαζαν παντελώς στην κορυφή του κρανίου. Ντυμένος πάντα με τα ίδια ρούχα. Τζιν παντελόνι και πουκάμισο και ένα σκούρο μπλε γιλέκο. Οι δύο άντρες βρέθηκαν να κοιτάνε ο ένας τον άλλον. Μετά από λίγο, ο άντρας από το απέναντι διαμέρισμα άφησε το τελευταίο σύννεφο καπνού να αποδράσει από το στόμα του και να εξαϋλωθεί στον χειμωνιάτικο αέρα και εξαφανίστηκε στο εσωτερικό του διαμερίσματός του.

Ο Μάνος παρέμεινε να κοιτάει έξω από την τζαμόπορτα. Στεκόταν εκεί με τα εσώρουχα. Τον πρώτο καιρό προσπάθησε να είναι διακριτικός και έκλεινε τις κουρτίνες του μικρού στούντιο όταν δεν ήταν τελείως ντυμένος. Δεν ήθελε να προκαλεί, δεν ήθελε να τον κοιτάνε. Με τον καιρό όμως συνήθισε τα αδιάκριτα βλέμματα και πέρασε από τη διακριτικότητα στη σφαίρα της αδιαφορίας. Απάθειας... Ας κοιτούσε όποιος ήθελε. Ακόμα και γυμνός θα μπορούσε να κυκλοφορεί και να μην τον νοιάζει τίποτα. Κι ας καταλάβαινε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με τον τύπο απέναντι. Είχε συνηθίσει πια. Ειδικά σε αυτή την πόλη...

Έφυγε από την τζαμόπορτα και προχώρησε προς την τουαλέτα που βρισκόταν δίπλα στην είσοδο του στούντιο. Έριξε νερό στο πρόσωπό του και προσπάθησε να στρώσει με τα δάχτυλα τα μαλλιά του. Κοιτάχτηκε στον μεγάλο καθρέφτη. Τα μάτια του φαίνονταν κουρασμένα. Κοιμόταν τις τελευταίες μέρες σχεδόν κάθε βράδυ πριν τα μεσάνυχτα. Δεν είχε τι άλλο να κάνει. Δεν είχε διάθεση να γράψει. Δέκα, έντεκα, καμιά φορά και δώδεκα ώρες ύπνου. Και πάλι έδειχνε κουρασμένος. Τα αζύριστα γένια του φαίνονταν τα περισσότερα γκριζαρισμένα. Αντίθετα από τα μαλλιά του, όπου μπορούσε να ξεχωρίσει μόνο ελάχιστες άσπρες τρίχες στο πλάι. Δεν μπορούσε να το εξηγήσει αυτό. Γιατί να ασπρίζουν πιο γρήγορα τα γένια του;

Σκούπισε το πρόσωπό του με μια πετσέτα που έζεχνε σαν ξεχασμένο σεντόνι σε υγρή αποθήκη ξενοδοχείου τρίτης κατηγορίας και βγήκε από το μπάνιο. Ακριβώς απέναντι υπήρχε μια δίφυλλη πόρτα μιας μικρής αποθηκούλας που έπαιζε τον ρόλο της ντουλάπας. Άνοιξε το φως από τον διακόπτη που υπήρχε στα δεξιά της πόρτας και έκανε ένα βήμα μέσα στην ντουλάπα. Στα αριστερά του υπήρχαν σε μια σειρά από κρεμάστρες μερικά μπουφάν, σακάκια και παντελόνια. Από πάνω ένα ράφι όπου στοιβάζονταν μπλούζες και πουλόβερ. Τράβηξε μια γκρι μπλούζα και την κρέμασε στο αριστερό μπράτσο του. Έκανε την ίδια ακριβώς κίνηση για ένα σκούρο γκρι τζιν και ένα χακί μπουφάν. Έσκυψε και με το δεξί του χέρι σήκωσε ένα ζευγάρι μαύρα μποτάκια timberland.

Βγήκε από την «ντουλάπα» και πέταξε τα ρούχα στον καναπέ που βρισκόταν στη μέση του στούντιο. Απέναντι από το χαμηλό διπλό κρεβάτι, που βρισκόταν στη μία

γωνία του χώρου, ένα μικρό σύνθετο από άσπρο κόντρα πλακέ ήταν βιδωμένο στον τοίχο ακριβώς δίπλα στην ντουλάπα. Ένα μαύρο ομοίωμα ενός ελέφαντα και κάποια αλλά σουβενίρ από διαφορετικές χώρες του κόσμου, όλα ενθύμια του ιδιοκτήτη που του νοίκιαζε το στούντιο, βρίσκονταν στις προθήκες του. Το μοναδικό αντικείμενο που είχε να κάνει με τον Μάνο ήταν ένας σωρός νομισμάτων μικρής αξίας και ένα πακέτο προφυλακτικά που, για κάποιο λόγο που είχε ξεχάσει, είχε αγοράσει πριν από μήνες και παρέμενε εκεί αχρησιμοποίητο.

Στην ίδια πλευρά του δωματίου και ανάμεσα στο σύνθετο και στην κουζίνα, υπήρχε ένα μεταλλικό τραπέζι με ένα μοντέρνο μεταλλικό αμπαζούρ και έναν μικρό στρογγυλό καθρέφτη στον τοίχο. Η περιφέρεια του καθρέφτη σχηματιζόταν από μια σειρά μικρών κομματιών γαλάζιου και σκούρου μπλε γυαλιού. Ο καθρέφτης αυτός του θύμιζε καλοκαίρι. Ελλάδα. Κάποιο νησί...

Δύο πλαστικές διαφανείς καρέκλες συμπλήρωναν τη σύνθεση του τραπεζιού. Πάνω στη μία από αυτές ήταν πεταμένο ένα ζευγάρι σκούρα πράσινα ισοθερμικά εσώρουχα. Με μηχανικές κινήσεις τα φόρεσε. Μετά τράβηξε με δυσκολία το τζιν παντελόνι από πάνω τους. Πήρε τα μπουτάκια και κάθισε στον καναπέ απέναντι από την τηλεόραση. Στο τραπεζάκι μπροστά του υπήρχε το τηλεκοντρόλ. Το κοίταξε. Ήταν αφημένο και αχρησιμοποίητο στην ίδια θέση για πολλές εβδομάδες. Κοίταξε τη μαύρη οθόνη απέναντί του. Πίσω της, στον τοίχο, ήταν κρεμασμένα δύο κάδρα. Δύο διαφορετικοί, γυαλιστεροί προφυλακτήρες τυπικών αμερικανικών αμαξιών της μεταπολεμικής περιόδου. Pop art; Δεν μπορούσε να πει με σιγουριά. Ποτέ δεν ήταν καλός με τα εικαστικά.

Με ένα σπρώξιμο των ποδιών φόρεσε τα μπουτάκια και σηκώθηκε όρθιος. Πέρασε από το κεφάλι του την γκρι μπλούζα και την έστρωσε πρόχειρα πάνω του. Φόρεσε και το μπουφάν και σήκωσε το φερμουάρ μέχρι πάνω. Πήρε το διαβατήριό του από το τραπέζι όπου ήταν αφημένο και το έβαλε στην αριστερή τσέπη του παντελονιού του. Έκανε ένα βήμα πλάγιο προς την κουζίνα και άνοιξε ένα ντουλάπι πάνω από τον νεροχύτη. Μια σειρά από πράσινα φλιτζάνια ήταν αναποδογυρισμένα. Σήκωσε ένα από αυτά αποκαλύπτοντας έναν πάκο με χαρτονομίσματα. Τα πήρε στο χέρι του και τα μέτρησε. Ξεχώρισε λίγα από αυτά και τα έβαλε στη δεξιά τσέπη του παντελονιού. Επέστρεψε τα υπόλοιπα στην κρυψώνα τους.

Γύρισε πάνω από το τραπέζι. Πήρε έναν μαύρο σκούφο και τον φόρεσε στο κεφάλι καλύπτοντας τα αυτιά του. Κάτω από τον σκούφο υπήρχε ένα ζευγάρι γάντια. Τα πήρε και τα κράτησε στο αριστερό του χέρι. Ο σκούφος και τα γάντια βρίσκονταν πάνω σε μια μαύρη θήκη ενός μικρού φορητού υπολογιστή. Πήρε τη θήκη, με τον υπολογιστή μέσα, έκλεισε το φερμουάρ της και την έχωσε κάτω από την αριστερή του μασχάλη. Τέλος πήρε το κινητό του και ένα ζευγάρι κλειδιά από το κομοδίνο και βάδισε προς την έξοδο.

Αφού κλείδωσε το διαμέρισμα, προχώρησε σε έναν μικρό διάδρομο και βρέθηκε σε έναν κλειστό χώρο που αποτελούσε τη μία πλευρά της κοινόχρηστης αυλής. Ο

χώρος ήταν κλεισμένος με γυαλί και είχε διαφορετικά μηχανήματα γυμναστικής. Προχώρησε στην άκρη αυτού του χώρου και, αφού κατέβηκε τρία σκαλοπάτια, βρέθηκε σε έναν στενό διάδρομο που οδηγούσε στην έξοδο του κτιρίου. Ο διάδρομος ήταν στρωμένος με μια μοκέτα όχρα. Στους τοίχους το χρώμα της ταπετσαρίας ήταν πιο ανοιχτό κίτρινο. Απέναντι από την κεντρική είσοδο και στα αριστερά του όπως έβγαινε, ήταν το γραφείο του θυρωρού. Σήμερα το πρωί εκεί καθόταν ο φαλακρός με τα αστεία γυαλιά, μέσα στην κλασική καφέ ουδέτερη στολή που φορούσαν όλοι οι θυρωροί. Ο Μάνος ανταπέδωσε με ένα νεύμα του κεφαλιού το τυπικό χαμόγελό του. Είχε περάσει πολύς καιρός από τότε που προσπαθούσε να ανταλλάξει μια φιλική κουβέντα μαζί τους. Έτσι κι αλλιώς τον είχανε γραμμένο στ' αρχίδια τους. Ήταν σίγουρος γι' αυτό.

Βγήκε στον δρόμο και ο φρέσκος αέρας γέμισε τα ρουθούνια και τα πνευμόνια του. Το κρύο των προηγούμενων ημερών έμοιαζε να υποχωρεί. Κάθισε μπροστά στην είσοδο του κτιρίου για λίγο και άναψε ένα τσιγάρο πριν φορέσει τα γάντια του. Κοίταξε προς τα αριστερά. Στο απέναντι πεζοδρόμιο της λεωφόρου ξεχώριζε μια πράσινη τέντα με την επιγραφή Hell's Kitchen 666.

Έστριψε δεξιά και προχώρησε στο πεζοδρόμιο. Στις άκρες του υπήρχαν ακόμα στοίβες από χιόνι που σε πολλά σημεία ήταν μαύρο. Βρόμικο χιόνι... Πέρασε μπροστά από την είσοδο ενός μεγάλου γκαράζ. Μέσα ήταν παρκαρισμένα μερικά ταξί. Συνέχισε τον δρόμο του με προσοχή κάτω από μια σκαλωσιά, καθώς έσταζε το χιόνι που σιγά σιγά έλιωνε. Σταμάτησε μπροστά σε μια τζαμαρία που έγραφε με καφέ γράμματα Sullivan's Street Bakery. Πέταξε το μισοτελειωμένο τσιγάρο σε μια στοίβα από χιόνι, άνοιξε την πόρτα στο πλάι της τζαμαρίας και μπήκε.

Η μυρωδιά του φρέσκου ψωμιού ξύπνησε την αίσθηση της πείνας μέσα του. Γενικότερα τον τελευταίο καιρό είχε βγάλει το φαΐ από τις καθημερινές του ανάγκες. Πολλές φορές η ημέρα περνούσε μόνο με το πρωινό του. Δίπλα στην είσοδο υπήρχε ένας μικρός πάγκος self service για καφέ και άλλα ροφήματα. Πήρε ένα χάρτινο ποτήρι και πίεσε την πάνω μεριά ενός μεγάλου θερμό. Το ζεστό υγρό γέμισε το ποτήρι και απελευθέρωσε το άρωμα του δυνατού καφέ.

Με τον καφέ στο χέρι και τον υπολογιστή κάτω από τη μασχάλη στάθηκε μπροστά στη γυάλινη προθήκη του φούρνου εξετάζοντας τα σάντουιτς, τις πίτσες και τα κρουασάν. Μια μαύρη νεαρή υπάλληλος τον περίμενε υπομονετικά.

«Θα πάρω το σάντουιτς cubano» της είπε με την άχρωμη ελληνική προφορά του.

«Εδώ ή πακέτο;» τον ρώτησε αυτή τυλίγοντας το σάντουιτς σε μια λευκή χαρτοπετσέτα. Ο Μάνος γύρισε και κοίταξε έναν πάγκο πίσω του κατά μήκος της τζαμαρίας. Υπήρχαν πέντε χαμηλά σκαμπό. Σε ένα από αυτά, δίπλα στην είσοδο, καθόταν μια νεαρή Ασιάτισσα.

«Εδώ» απάντησε γυρνώντας πάλι προς την πωλήτρια.

Αυτή έβαλε το σάντουιτς σε ένα χάρτινο πιάτο και του το έδωσε χτυπώντας την απόδειξη. Πλήρωσε, αφήνοντας τα κέρματα από τα ρέστα σε ένα γυάλινο βάζο που έγραφε «tips». Άφησε τον υπολογιστή πάνω στον πάγκο, δίπλα στο σάντουιτς και τον

καφέ, και ξεκούμπωσε το μπουφάν του. Έβγαλε από την τσέπη του το κινητό και κάθισε. Το ακούμπησε πάνω στον υπολογιστή.

Ξεκίνησε να τρώει. Μια ανάμεικτη γεύση ξινού, ζεστού και ζουμερού κρέατος γέμισε το στόμα του. Πίκλες, μαγιονέζα, καυτερή μουστάρδα και φέτες από ψητό μοσχάρι. Καμία σχέση με ελληνικό πρωινό. Του άρεσε όμως.

Αφού τελείωσε το σάντουιτς, άρχισε να πίνει αργά τον καφέ του και να παρατηρεί τον ήσυχο δρόμο έξω από την τζαμαρία. Το αποτσίγαρό του ακόμα κάπνιζε, απελευθερώνοντας λευκό καπνό που χόρευε ήσυχα ανεβαίνοντας από το πεζοδρόμιο όλο και πιο ψηλά στην ατμόσφαιρα. Μέχρι που εξαφανιζόταν.

Μόνος. Κυριακή πρωί. Του άρεσε. Του άρεσε αυτή η ηρεμία και η απομόνωση που του πρόσφερε αυτή η πόλη. Του άρεσε η Νέα Υόρκη.

Πήρε στο χέρι το κινητό του και κοίταξε πάλι το ελληνικό νούμερο που τον ξύπνησε το πρωί. Προσπάθησε να σκεφτεί ποιος μπορεί να τον θυμήθηκε από την Ελλάδα. Ελάχιστοι είχαν το αμερικανικό του νούμερο. Η μητέρα του, ο αδελφός του, κάποιοι από το περιοδικό. Ποιος άλλος; Το άφησε κάτω μη θέλοντας να σκεφτεί παραπάνω. Όποιος πήρε, αν τον ήθελε για κάτι σοβαρό θα ξαναέπαιρνε.

Ήθελε σήμερα να γράψει. Να προσπαθήσει να γράψει. Ιδέες στριφογυρνούσαν πολλές στο μυαλό του. Καλές ιδέες. Αλλά πώς τις βάζεις κάτω... Είχε ξεκινήσει πριν λίγο καιρό νιώθοντας ότι επιτέλους έβγαζε όλα αυτά που είχε μέσα του. Μετά όμως μπλόκαρε. Για κάποιο λόγο. Απροσδιόριστο.

Έτσι κι αλλιώς οι συγγραφείς δεν είναι ρυθμισμένες μηχανές. Έχουν να κάνουν με αχαλιναγώγητα συναισθήματα που τους ορίζουν. Δεν τα ορίζουν αυτοί, σκέφτηκε. Απλώς κάποια στιγμή, όταν αυτά αποκοιμηθούν για λίγο, βρίσκουν την ευκαιρία να τα καταγράψουν.

Θα πήγαινε σε κάποιο Starbucks σήμερα. Τον βόλεψε και του άρεσε αυτό. Μπορούσε να καθίσει με τις ώρες. Μπορούσε να φορτίσει τον υπολογιστή του και να έχει γρήγορο internet, αν του χρειαζόταν, για να έχει πρόσβαση σε online λεξικά. Περνούσε πολλές μέρες με αυτό τον τρόπο. Βλέποντας να περνάει μπροστά από τα μάτια του αυτό το πολύχρωμο κράμα ανθρώπων. Να περνάει, να ζει, να αναπνέει, να ερωτεύεται, να επιβιώνει και να συνεχίζει να ονειρεύεται. Και αυτός να παρατηρεί. Παρατηρητής... Του άρεσε αυτός ο ρόλος στον καμβά της ζωής. Κάπου εκεί, πάνω στη γωνία, μια μικρή, ασήμαντη φιγούρα που παρατηρεί και καταγράφει. Δεν ήθελε να πρωταγωνιστήσει. Το είχε κάνει αυτό και δεν τον ενδιέφερε πια. Δεν τον γέμιζε. Τουλάχιστον με τον τρόπο που το είχε κάνει ως τώρα.

Θα ανέβαινε Upper East. Εκεί, λίγα μέτρα πιο πάνω από τον σταθμό στις Εβδομήντα Επτά Οδούς, είχε ένα Starbucks. Σκέφτηκε ότι ήθελε να πάει εκεί γιατί ήταν κοντά και το πάρκο. Ήταν ωραία μέρα και ίσως γυρνούσε σπίτι περπατώντας μέσα από το πάρκο. Είχε καιρό να το κάνει αυτό.

Βγήκε από τον μικρό φούρνο και άναψε τσιγάρο. Άφησε τον καπνό να γεμίσει τα πνευμόνια του και μετά, κλείνοντας τα μάτια, τον απελευθέρωσε. Και το τσιγάρο είχε φύγει από τις πρώτες θέσεις των δραστηριοτήτων του το τελευταίο διάστημα.

Έτσι κι αλλιώς ζούσε σε εχθρικό περιβάλλον γι' αυτή τη συνήθεια. Ούτε που θα μπορούσε να φανταστεί ποτέ ότι στο ίδιο του το σπίτι, αυτό που πλήρωνε και ζούσε μέσα, για να κάνει τσιγάρο θα έπρεπε να βγαίνει στη μικρή αυλή. Και όμως... Αυτή ήταν η Νέα Υόρκη.

Ξεκίνησε να προχωράει προς τον σταθμό του υπογείου στις Πενήντα Οδούς. Ο καιρός ήταν όντως πολύ καλύτερος από τις προηγούμενες ημέρες. Σκέφτηκε ότι τα ισοθερμικά εσώρουχα ίσως να ήταν περιττά σήμερα. Συνέχισε να περπατάει στους γνωστούς πια δρόμους του Midtown West. Ένα νεαρό ζευγάρι έπαιζε με το παιδάκι τους σε μια ιδιωτική αυλή ανάμεσα στα χιόνια. Δύο Λατίνοι μάγεις κάπνιζαν στο πεζοδρόμιο. Μια ηλικιωμένη κυρία κρατιόταν από ένα πι με ρόδες. Μια νεαρή εντυπωσιακή κοπέλα, με βορειοευρωπαϊκά χαρακτηριστικά, πέρασε από δίπλα του μιλώντας στο τηλέφωνο. Πρόσεξε το βλέμμα του και του το ανταπέδωσε με ένα αχνό χαμόγελο. Αυτός δεν εντυπωσιάστηκε. Ως τώρα ήταν ό,τι είχε καταφέρει να πάρει από τις γυναίκες της πόλης. Μια ματιά, ένα χαμόγελο. Τίποτα άλλο.

Σταμάτησε σε μια διάβαση. Δίπλα του ένας κλασικός Αμερικανός πιτσιρικάς, με αγγλοσαξονικές ρίζες και κορδωμένο κορμί, σαν να του άνηκε η μισή πόλη, μιλούσε δυνατά και επιδεικτικά στο κινητό του.

«Θυμάσαι το πάρτι της Ντάνα που πήγαμε πριν από λίγο καιρό;... Την Άντρα τη θυμάσαι;... Λοιπόν, άκου, μεγάλε. Πρέπει να βρούμε κάποιον να την ξεσκίσει!... Όχι, όχι, δεν θα τη γαμήσεις εσύ... Είναι καλή γκόμενα αλλά θέλω να τη γαμήσει κάποιος άλλος. Όχι εσύ... Εγώ την έχω γαμήσει. Δεν την ξαναγαμάω... Έχει αυτές τις φαντασιώσεις ότι τον παίρνει από δύο ταυτόχρονα... ΟΚ... ΟΚ... ΟΚ. Ο Άντονι θα τη γαμήσει και μετά εσύ, αν θέλεις ακόμα».

Έφτασε στον σταθμό και άρχισε να κατεβαίνει τις σκάλες που είχαν τη σήμανση Uptown, Queens. Έβγαλε από το διαβατήριό του ένα εισιτήριο και το πέρασε μέσα από μια μεταλλική σχισμή. Μετά έσπρωξε την μπάρα.

Κατέβηκε στο κατώτερο επίπεδο για να πάρει το τρένο με τη σήμανση E. Λίγος κόσμος περίμενε στην πλατφόρμα. Κοίταξε κάτω, στις ράγες του τρένου. Σε μερικά σημεία υπήρχε νερό και σχημάτιζε μικρές λιμνούλες. Σε μία από αυτές ένας αρουραίος καθόταν μυρίζοντας τον αέρα. Δίπλα του μερικά σκουπίδια. Κάποια χαρτιά από σνακ, ένα εισιτήριο, ένα άδειο πλαστικό μπουκάλι από τσάι. Κάρφωσε το βλέμμα του πάνω στο κατοικίδιο του νεοϋορκέζικου μετρό. Ο αρουραίος συνέχιζε να κουνάει σπασμωδικά τα μουστάκια του. Σήκωσε για λίγο το κεφάλι και το γύρισε προς τη μεριά του. Τώρα ο Μάνος και ο αρουραίος κοιτιόνταν στα μάτια. Έμειναν να κοιτάζονται έτσι για μερικά δευτερόλεπτα. Ο Μάνος δεν μπορούσε να τραβήξει τη ματιά του από τον αρουραίο. Έμοιαζε μαγνητισμένος.

Και μετά, τελείως ξαφνικά, ο αρουραίος πήδηξε προς το μέρος του! Αυτός πισωπάτησε ενστικτωδώς. Ο αρουραίος εξαφανίστηκε κάτω από την πλατφόρμα, την ίδια ώρα που μια δυνατή ριπή αέρα χτύπησε το πρόσωπο του Μάνου. Δευτερόλεπτα αργότερα ακούστηκε ο θόρυβος που έκανε πάνω στις ράγες το τρένο που πλησίαζε.

Ο Μάνος έβγαλε τον σκούφο του και προχώρησε στην άκρη της πλατφόρμας. Κοίταξε κάτω. Ο αρουραίος δεν φαινόταν πουθενά. Έμεινε εκεί να κοιτάζει όσο ο θόρυβος δυνάμωνε, αλλά το τρωκτικό φαινόταν εξαφανισμένο. Το φως των προβολέων του τρένου που πλησίαζε σαν να τον ξύπνησε και έκανε ένα βήμα πίσω, λίγες στιγμές πριν τα βαγόνια σταματήσουν μπροστά του.

Μπήκε στο τρένο και κάθισε. Έβγαλε τα γάντια του και τα κράτησε μαζί με τον σκούφο. Λίγος κόσμος καθόταν στις πλάγιες θέσεις. Το μυαλό του σαν να είχε μείνει στο τρωκτικό που είχε αφήσει πίσω του στον σταθμό. Έκανε έναν περίεργο συνειρμό και ένα τραγούδι ξεπήδησε από μέσα του.

You walk, walk with me
With your hips swinging like a chandelier
And your head drops to your knees
But your eyes they got desire
Because your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire
Your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Σκέφτηκε... Πότε να άκουσε τελευταία φορά αυτό το τραγούδι; Σίγουρα όχι σε αυτή την πόλη. Ήταν όμως τόσο ζωντανό μέσα του. Θυμήθηκε τώρα το πρωινό του όνειρο. Τα μάτια του βρέφους. Νόμιζε ότι αυτό το όνειρο είχε χαθεί μετά το ξύπνημα. Και όμως ήταν πάλι εδώ. Ζωντανό.

Because your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire
Your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Σηκώθηκε μετά από λίγα λεπτά για να κατέβει από το τρένο. Έπρεπε να αλλάξει γραμμή. Ακολούθησε τη σήμανση για το τρένο 6. Ανεβοκατέβηκε κάποια επίπεδα μέχρι να φτάσει στην πλατφόρμα για Uptown. Περισσότερος κόσμος περίμενε τώρα εδώ. Ένας πλανόδιος μουσικός έπαιζε σε μια κιθάρα το «Dust In The Wind». Λίγο πιο δίπλα ένας ρακένδυτος μαύρος έψαχνε έναν σκουπιδοτενεκέ. Κανένας δεν έδειχνε να τους δίνει σημασία.

Πήρε το τρένο που έφτασε και κατέβηκε μετά από τρεις στάσεις. Ανέβηκε όσο πιο γρήγορα μπορούσε τις σκάλες αναζητώντας τον φρέσκο αέρα και τον ήλιο. Μόλις βγήκε στην επιφάνεια έμεινε για λίγο ακίνητος αναπνέοντας βαθιά με κλειστά τα μάτια. Άναψε τσιγάρο και συνέχισε τον δρόμο του χωρίς να φορέσει τα γάντια του ή τον σκούφο. Δεν ένιωσε να τα χρειάζεται. Χώθηκε μετά από μερικά μέτρα στο Starbucks.

Δεν υπήρχε πολύς κόσμος. Περίμενε πίσω από έναν ευτραφή μεσήλικα και παρήγγειλε έναν grande Americano. Βρήκε τη θέση του σε μια γωνία απέναντι από μια νεαρή μητέρα με ένα καροτσάκι και δίπλα σε δύο κοπέλες, γύρω στα είκοσι πέντε, που σχολίαζαν τη χτεσινή τους έξοδο.

Άρχισε να παρατηρεί τον κόσμο. Σκέφτηκε να ανοίξει τον υπολογιστή. Ήθελε όμως λίγο ακόμα χρόνο. Να συγκεντρώσει τις σκέψεις του. Να τις νιώσει να τον γεμίζουν πριν αποφασίσει να τις απελευθερώσει.

Τράβηξε το κινητό από την τσέπη του παντελονιού και κοίταξε την οθόνη. Μια κλήση την ώρα που ήταν στο μετρό. Κοίταξε το νούμερο. Το ίδιο νούμερο από Ελλάδα. Το άφησε κάτω. Ποιος να 'ταν;

Το μυαλό του γύρισε στην Ελλάδα. Είχε περάσει περίπου ένας χρόνος που την άφησε πίσω. Του λείπανε πράγματα αλλά δεν μετάνιωνε για την απόφασή του. Είχε αποφασίσει να παλέψει για να υποστηρίξει αυτή την απόφαση. Για να αποδείξει σε όλους ότι ήταν δυνατός. Τόσο δυνατός που μπορούσε να πετύχει και μακριά από την πατρίδα του. Σε μια ξένη χώρα. Μόνος. Σε μια πόλη όπου η επιτυχία μοιάζει σαν όνειρο όταν έρχεται...

Ήθελε να παραμένει προσγειωμένος. Προσηλωμένος στη δουλειά του. Να μην κάνει μεγάλα όνειρα. Θα έρχονταν και αυτά. Θα γίνονταν πραγματικότητα. Έπρεπε να πιστεύει σε αυτό. Έπρεπε... Προς το παρόν όμως ήταν ένας απλός παρατηρητής.

Με επιτυχία έκανε χρόνια ραδιόφωνο πίσω στην Ελλάδα και ήτανε και πετυχημένος αρθρογράφος. Του είχε εξασφαλίσει οικονομική άνεση αυτό. Γνωριμίες. Προσβάσεις. Ήτανε καταξιωμένος. Σεβαστός σε μεγάλο κύκλωμα. Οι άνθρωποί του τον έβλεπαν σαν ήρωα, τον θαύμαζαν. Είχε ξεχωρίσει.

Αυτή η επαγγελματική όμως επιτυχία με τα χρόνια δημιούργησε μια τροχοπέδη στο μεγάλο του όνειρο: να γράψει. Να γίνει συγγραφέας. Οι υποχρεώσεις του στραγγάλιζαν τον χρόνο. Δούλευε δεκαέξι ώρες την ημέρα για πολλά χρόνια. Και δεν ήταν μόνο ότι δεν είχε τον χρόνο. Η εργασία του σαν δημοσιογράφου ένιωθε ότι ευνοούχιζε κάθε πιθανότητα δημιουργικής έκφρασης. Για να παραμείνει επιτυχημένος έπρεπε να παραμείνει προσηλωμένος στους αποστειρωμένους κανόνες της δημοσιογραφίας. Ζούσε καλά και τα είχε καταφέρει μόνος του. Δεν είχε κάτι άλλο εκτός από τη δουλειά του και τον εαυτό του. Δεν είχε στήριξη από κανέναν. Δεν είχε στήριξη από την οικογένειά του...

Για πολλούς φάνταζε σαν αυτοκτονία η απόφασή του να μετακομίσει στην Αμερική. Να παρατήρει όλα όσα είχε χτίσει και μια πετυχημένη ζωή και καριέρα για να κυνηγήσει το ασύλληπτο. Το αδύνατο. Γι' αυτόν όμως ήταν η ύστατη πρόκληση απέναντι στον εαυτό του. Θα τα κατάφερνε και όλοι οι υπόλοιποι θα ήταν θεατές στον θρίαμβό του. Έπρεπε να τα καταφέρει...

Μια θέση ανταποκριτή στη Νέα Υόρκη από τον εκδοτικό του οίκο ήταν το προσωρινό διαβατήριό του για να βρίσκεται εκεί. Του εξασφάλισε το ενοίκιο και τη δημοσιογραφική βίβα. Μέχρι εκεί όμως. Τα λεφτά δεν είχαν σχέση με τα εισοδήματα που άφησε πίσω στην Ελλάδα. Είχε κάνει, βέβαια, κάποιες οικονομίες. Και αυτές οι οικονομίες θα τον πήγαιναν μερικά χρόνια. Δύο; Τρία; Ποιος ξέρει; Μέχρι να αρχίσει να γράφει και να δικτυωθεί στον χώρο του βιβλίου.

Δύσκολη πόλη η Νέα Υόρκη. Σε υποδέχεται στην αγκαλιά της έτοιμη να σου δείξει όλο τον κόσμο. Σε κάνει να νιώσεις κομμάτι της από την πρώτη στιγμή που πατάς το πόδι σου εκεί. Όταν όμως πάρεις τη μεγάλη απόφαση και γίνεις ένα με αυτήν σε βάζει στη σειρά. Και είναι μεγάλη αυτή η σειρά. Πρέπει να περιμένεις με υπομονή και με σκυμμένο το κεφάλι. Με σκυμμένο το κεφάλι...

Τα αποτελέσματα μετά από έναν χρόνο; Τα οικονομικά τού επέτρεπαν πια μόνο ένα καλό πρωινό. Δεν τον ένοιαζε τόσο πολύ αυτό. Κοινωνικές συναναστροφές; Οι άνθρωποι της πόλης θα σε δουν μια φορά. Η επόμενη, εφόσον καταλάβουν ότι δεν έχεις κάτι να τους προσφέρεις, δεν θα υπάρξει. Έτσι απλά. Ερωτικές συναναστροφές; Το άθιχτο κουτί των προφυλακτικών στο σπίτι του μαρτυρούσε πολλά. Εξάλλου, σε μια πόλη που η έννοια του φύλου έχει χάσει κάθε αξία, δεν μπορούσε να μπει στον ρόλο του παίκτη όπως ήταν στην Ελλάδα. Δεν τον ένοιαζε τι έφταιγε περισσότερο. Ότι οι τέσσερις στους δέκα άντρες ήταν γκέι ή ότι μπορεί οι έξι στις δέκα γυναίκες να ήταν λεσβίες; Ή, μάλλον, ότι οι γυναίκες σε αυτό το νησί ενδιαφέρονταν μόνο για το χρήμα. Ξερά για το χρήμα! Και αυτός δεν το είχε...

Είχε πια χαθεί και ο αρχικός ενθουσιασμός για το εγχείρημά του από τον κύκλο του πίσω στην Ελλάδα. Αυτοί που τον αντιμετώπισαν σαν ήρωα όταν έφυγε, ήταν σίγουρος ότι τώρα θα σχολίαζαν το πού εξαφανίστηκε και ότι τον έφαγε η μεγάλη μαρμάγκα της Αμερικής και η μεγάλη ιδέα που είχε ο ίδιος για τον εαυτό του. Ότι ήταν μεγάλος. Αλλά τελικά ήταν μικρός. Ήταν σίγουρος ότι τον αντιμετώπισαν σαν ήρωα όταν έφευγε γιατί πίστευαν ότι έτσι θα τον ευχαριστούσαν. Μέσα τους όμως θα πίστευαν περισσότερο ότι ήταν τρελός. Τους είχε γραμμένους στ' αρχίδια του. Γι' αυτό και του ήταν αδιάφορο ότι το τηλέφωνό του ήταν πια νεκρό. Δεν χτυπούσε πλέον...

Εκτός από αυτά τα σημερινά τηλεφωνήματα. Για μια στιγμή ήρθε πάλι στο μυαλό του το όνειρο. Ο αρουραίος. Το τραγούδι...

Because your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Your eyes, your eyes, your eyes they burn like fire

Τουλάχιστον έγραφε. Έγραφε! Και σιγά σιγά έκανε έναν κύκλο γνωριμιών. Σιγά σιγά κάπου πήγαινε το πράγμα. Περίμενε κάποια ραντεβού το επόμενο διάστημα. Να γνωρίσει κάποιους ανθρώπους. Θα ήταν έτοιμος.

Η οικογένειά του. Το όνειρο. Ο αρουραίος. Μόνος του. Η Ελλάδα. Το τραγούδι. Μόνος του. Τα πόδια του πατέρα του. Το πρόσωπο του μωρού. Τα πρηξίματα. Το αίμα. Η πόλη. Η ματιά μιας κοπέλας. Ο τύπος από το απέναντι διαμέρισμα. Αρουραίος. Ένας ζεστός καφές. Η οικογένειά του. Μαύρο χιόνι. Ανάσα.

Your eyes they burn like fire...

Το τηλέφωνο τον τράβηξε από τον στροβιλισμό των σκέψεών του. Κοίταξε την οθόνη. Ήταν το ίδιο ελληνικό νούμερο. Θα πρέπει να βράδιαζε τώρα στην Ελλάδα. Ποιος ήταν; Απάντησε.

«Μάνο;» ακούστηκε μια γνώριμη, κουρασμένη φωνή από την άλλη άκρη της γραμμής.

«Αλέξανδρε;»

«Ο Τίμος ρε!» ακούστηκε η φωνή να πνίγεται από λυγμούς.

«Ο αδελφός σου ρε! Ο φίλος μου...»

Ο Μάνος σιωπηλός κοίταξε έξω από το παράθυρο. Ο μαύρος που έψαχνε νορίτερα στα σκουπίδια του μετρό περνούσε από έξω σέρνοντας ένα καρότσι

σουπερμάρκετ με τα υπάρχοντά του. Μιλούσε στον αέρα και φαινόταν εκνευρισμένος. Ο Μάνος για μια στιγμή νόμισε ότι η ματιά του έπεσε πάνω του συνοδευόμενη από ένα απειλητικό χαμόγελο. Η φωνή στην άλλη άκρη της γραμμής πνιγότανε από κλάματα.

«Ο Τίμος ρε! Ο αδελφός σου! Αυτοκτόνησε...»

Η ΩΡΑ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ

Το Πρωτότυπο Κείμενο: γλώσσα και υφος πηγής

Πριν περάσουμε στη σύγκριση των μεταφρασμάτων μεταξύ τους, αλλά και με το ίδιο το πρωτότυπο κείμενο, οφείλουμε να πούμε δυό λόγια για το τελευταίο. Το βιβλίο *Άδεια Δωμάτια* του Χ. Τερζίδη παρουσιάζει κάποιες ιδιοτροπίες ως προς το ύφος και τη γλώσσα του. Σ' αυτό το σημείο, πρέπει να προσθέσουμε ότι ο συγγραφέας, παρότι Έλληνας, έχει ζήσει για χρόνια στις ΗΠΑ και συγκεκριμένα στη Νέα Υόρκη, με την οποία διατηρεί μία ιδιαίτερη σχέση. Έτσι, στο συγγραφικό του έργο χρησιμοποιεί μεν την ελληνική γλώσσα, ωστόσο, για τον αναγνώστη των έργων του, αποτελεί τροχοπέδη στην ανάγνωσή τους. Είναι φανερό δε, ότι ο συγγραφέας δε διαμένει στην Ελλάδα, καθώς το συνολικό του ύφος είναι βασισμένο στον αμερικανικό λόγο. Δείχνει να μεταφράζει από τα αμερικανικά αγγλικά προς τα ελληνικά, σε μία προσπάθεια μεταφοράς στο ελληνικό κοινό της δικής του πραγματικότητας στην Αμερική.

Με αφορμή τα παραπάνω, μπορούμε να παραθέσουμε μερικά παραδείγματα φράσεων και προτάσεων που ξενίζουν τον Έλληνα αναγνώστη: «Έγραφε δέκα και είκοσι. Μείον μία ώρα που πήγαινε μπροστά, εννιά και είκοσι.», «Μία πρώτη ριπή κρύου αέρα από το μηχάνημα τον χτύπησε στο σώμα όπως κάθε πρωί.», «Πήρε το διαβατήριό του από το τραπέζι όπου ήταν αφημένο...», «Βρόμικο χιόνι.», «...σύννεφο καπνού να αποδράσει από το στόμα του και να εξαϋλωθεί στον χειμωνιάτικο αέρα...». Σημαντικό είναι να αναφέρουμε και την πρόταση: «Ξεκίνησε να προχωράει προς τον σταθμό του υπογείου στις Πενήντα Οδούς...», όπου από τη μία, η επιλογή του ρήματος «προχωράει» αποτελεί πλεονασμό και από την άλλη, αποκαλεί «υπόγειο» το σταθμό του μετρό και «Πενήντα Οδούς» τη στάση του μετρό στην Πεντηκοστή Οδό (50th Street).

Πέρα από τον αμερικανικό τρόπο σκέψης, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ο συγγραφέας κάνει χρήση εκφράσεων που δε χρησιμοποιούνται με μεγάλη συχνότητα στην σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων λέξεων και φράσεων είναι τα εξής: «αφημένο», «τζαμόμπορτα», «αχαλιναγώγητα», «...στραγγάλιζαν το χρόνο...», «σαν να του άνηκε η μισή πόλη» «σήμανση (στο μετρό)».

Αξίζει να συμπληρώσουμε, ότι στο πρωτότυπο κείμενο όλα τα τοπωνύμια αναφέρονται με λατινικούς χαρακτήρες. Το γεγονός αυτό διευκολύνει το έργο των μεταφραστών, καθώς μεταφέρθηκαν αυτούσια (π.χ. Austin, Texas, East Harlem, κ.α.). Ωστόσο, οδηγεί σε σύγχυση τον αναγνώστη, που δεν είναι εξοικειωμένος με τα τοπικά τοπωνύμια της Νέας Υόρκης, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τη φράση «Θα ανέβαινε Upper East», που απαντάται στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου, η οποία δημιουργεί κενά στην κατανόηση του κειμένου. Στην προσπάθειά του συγγραφέα να

μεταφέρει την πραγματικότητά του, απευθύνεται, άθελά του ενδεχομένως, σε ένα συγκεκριμένο κοινό αδιαφορώντας για το σύνολο του αναγνωστικού κοινού.

Θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε σε αυτό το σημείο, ότι παρά τη διόρθωση και επιμέλεια του κειμένου, το τελευταίο αφέθηκε με τις αρχικές λεξιλογικές και φρασεολογικές επιλογές του συγγραφέα. Αυτό, έχει ως αποτέλεσμα να ελλοχεύει ο κίνδυνος να χαρακτηρίσει κανείς τη γλώσσα του συγγραφέα αδόκιμη. Επιπροσθέτως, η συχνή παρεμβολή αγγλικών λέξεων και ειδικότερα, η χρήση του λατινικού αλφαβήτου, στο ελληνικό κείμενο κουράζει τον αναγνώστη. Συγκεκριμένα, οι μη εξοικωμένοι Έλληνες αναγνώστες έρχονται αντιμέτωποι με λέξεις και φράσεις, όπως «μποτάκια timberland», «επιγραφή Hell's Kitchen 666», «Sullivan's Street Bakery», «πάγκος self service», «σάντουιτς cubano», «κάποιο Starbucks», «Θα ανέβαινε Upper East» - το οποίο και σχολιάσαμε παραπάνω, «δρόμους του Midtown West», «σήμανση Uptown, Queens», «πλατφόρμα για Uptown», ανακόπτοντας τη ροή της ιστορίας του συγγραφέα συνεχώς.

Έτσι τίθεται το εξής ερώτημα· γιατί δε συγγράφει στα αμερικανικά αγγλικά, από τη στιγμή που η τελευταία έχει γίνει πλέον κτήμα του και γιατί ύστερα επιλέγει μια μεταφράστρια να το μεταφράσει στην αγγλική γλώσσα. Ακολουθώντας, κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας αυτής, οδηγηθήκαμε σε ερωτήματα σχετικά με την καθεαυτή συγγραφή του βιβλίου, αλλά και την επιμέλειά του κειμένου. Ενώ βλέπουμε ότι η αφιέρωση του συγγραφέα για το έργο του παρουσιάζεται λιτή και μεστή, το πρώτο κεφάλαιο μας εισάγει σε έναν λόγο περιγραφικό με ξενίζουσα γλώσσα, πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιομορφίες.

Συγκεκριμένα, στην αφιέρωση μπορούμε να διαπιστώσουμε πολλές υφολογικές διαφορές σε σχέση με το υπόλοιπο έργο, το οποίο μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι γράφτηκε σε κάποια άλλη προσωπική στιγμή του συγγραφέα. Η γλώσσα της αφιέρωσης είναι βαθτή, ενώ απουσιάζουν οι περιγραφές, τη θέση των οποίων παίρνουν οι πολλές εικόνες και αναμνήσεις του συγγραφέα. Θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι ο συγγραφέας δεν είναι ο ίδιος με αυτόν του έργου, μίας και στο έργο ο πρωταγωνιστής έχει χάσει τη χροιά από την οποία χαρακτηρίζεται η ελληνική γλώσσα.

Η Πρώτη Μετάφραση της εν λόγω φοιτήτριας

Το προς μετάφραση κείμενο από πραγματολογική σκοπιά παρουσιάζει ξενοποιήσεις ως προς την ελληνική κουλτούρα και καθημερινότητα. Με λίγα λόγια, η αμερικανική πραγματικότητα είναι διάχυτη στο κείμενο και έχουν μεταγραφεί στην ελληνική ή και περασθεί αυτούσια στην αγγλική. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα τοπωνύμια, οι στίχοι του τραγουδιού, τα ονόματα των καταστημάτων και των προϊόντων τους, καθώς και οι σταθμοί του μετρό. Ως εκ τούτου, η μετάφρασή μας ήταν φαινομενικά βαθτή, ωστόσο υπήρχαν κάποια στοιχεία

προφορικού λόγου (προφορικός λόγος με βωμολοχίες) και παράλληλα, κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε μια υπερβολική χρήση σημείων στίξης, αλλά και να διατηρήσουμε το ύφος του συγγραφέα. Άλλωστε σύμφωνα και με τη Reiss (1971: 42), στη λογοτεχνική μετάφραση δεν αναμένεται από του μεταφραστές απλώς να μεταφέρουν το μήνυμα του πρωτοτύπου κειμένου, αλλά προσδοκάται να μεταφέρουν και το συγκεκριμένο τρόπο έκφρασης του μηνύματος.

Από μέρους μας, δεν υπήρξε συμβιβασμός, ούτε και διάθεση επίκρισης σχετικά με τις υφολογικές και λεξιλογικές επιλογές του συγγραφέα. Δεν έγιναν τυχαίες επιλογές λέξεων, αντιθέτως, το αρχικό κείμενο μεταφράστηκε ως ένα ολοκληρωμένο συγγραφικό έργο. Όπως και στην τέχνη, γιατί περί τέχνης πρόκειται, αυτό στο οποίο δίνουμε σημασία είναι το έργο στο σύνολό του λαμβάνοντας υπόψη τις γλωσσικές, υφολογικές και σημασιολογικές τεχνικές του πρωτοτύπου. Κάτι που και ο Hilaire Belloc (όπως αναφέρεται στη Bassnett, 1991: 116-117) υποστηρίζει, όταν μιλά για ενιαία και αναπόσπαστη εργασία του μεταφραστή στη λογοτεχνική μετάφραση χωρίς να παραβλέπει την αναγκαία διάσπαση της μετάφραση σε ενότητες, καθεμία από τις οποίες, όμως, οφείλει να συσχετίζεται με το υπόλοιπο σύνολο.

Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο απώλειας πολυτίμων στοιχείων, προτού ξεκινήσουμε τη μεταφραστική διαδικασία, αναλύθηκαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του έργου, το στυλ γραφής του κ.Τερζίδη, ο χρόνος, ο τόπος και ο λόγος συγγραφής του. Στο συγκεκριμένο έργο, επιστήσαμε την προσοχή στο αλληγορικό ύφος του συγγραφέα, το οποίο δεν έχει πλήρως κατανοηθεί από το κοινό του και γι'αυτό δόθηκε βάση στον τρόπο έκφρασής του. Κινητήριοι μοχλός της έκφρασής του είναι η λεπτομερειακή ανάλυση της πραγματικότητας γύρω του. Χαρακτηριστικά, κάθε κίνηση του πρωταγωνιστή, όπως και το περιβάλλον στο οποίο κινείται, αναλύεται και περιγράφεται μέχρι και το πέρας του πρώτου κεφαλαίου, όπου η κατάσταση δραματοποιείται με την αυτοκτονία του αδερφού του.

Με λίγα λόγια, το κείμενο διακατέχεται από μια ειρωνική διάθεση από τον πρωταγωνιστή, καθώς οτιδήποτε δει και ακούσει, γίνεται βίωμά του και παραμορφώνεται σε κομμάτι της ζωής του και ουσιαστικά ταραίζει τη ψυχολογική του διάθεση, που θα μπορούσε να τον κατατάξει σε ένα ακόμα θύμα της σύγχρονης αρρώστιας του ανεπτυγμένου Δυτικού κόσμου, της κατάθλιψης. Οδηγείται άθελά του σε μακροσκελείς περιγραφές εικόνων, αντικειμένων και υποτιθέμενων συνομιλιών. Όλα αυτά, καταλήγουν να έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα, έκταση και σημασία στο έργο συνολικά, με αποτέλεσμα να επιβραδύνεται ο χρόνος της δράσης.

Για να γίνουμε ακόμη πιο σαφείς, η συνάντηση της ματιάς του πρωταγωνιστή με αυτή του γείτονά του, όσο ήταν στο σπίτι του, αλλά και αυτής με του αρουραίου, δημιουργούν μια ατμοσφαιρική παράνοια. Στην πρώτη περίπτωση, τον οδηγεί σε μία απάθεια μπροστά στην κοινωνική κατακραυγή, ενώ στη δεύτερη, που είναι και η πιο σκοτεινή, στο μετρό, τον οδηγεί σε έναν συνειρμό και σε ένα τραγούδι. Μέσα από τη θύμηση αυτή του τραγουδιού, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι στα μάτια του αρουραίου καθρεφτίζεται η ίδια η περιπλάνησή του ίδιου του πρωταγωνιστή,

νοητική και σωματική, μέσα σε αυτή την πόλη της επαγγελίας που λέγεται Νέα Υόρκη. Για αυτό το λόγο, οι έντονες και μακροσκελείς περιγραφές πέρασαν αυτούσιες στο μεταφρασμένο μας κείμενο.

Μεταφραστικά, ακολουθήθηκε σε έναν βαθμό η στρατηγική μετατόπισης του αναγνώστη στην νοοτροπία και υφολογική ιδιαιτερότητα του συγγραφέα, βάσει Schleiermacher (Munday, 2004: 57). Προσπαθήσαμε να μεταφέρουμε τον αναγνώστη στον τρόπο ζωής των κατοίκων της Νέας Υόρκης και της καθημερινότητάς τους, αλλά και να μην ηχεί παράξενη στους πιθανούς Νεοϋορκέζους αναγνώστες.. Έτσι, οι τοποθεσίες έχουν μεταφερθεί αυτούσιες, καθώς είναι ήδη γνώριμες είτε για τους πρώτους, που θεωρούν την πόλη αυτή ως τον ιδανικό τόπο διαμονής, είτε για τους δεύτερους, που ζουν σ'αυτή. Άλλα παραδείγματα αποτελούν οι σταθμοί του μετρό που αποδίδονται όπως είναι, καθώς και η συνήθεια του καφέ από τα Starbucks. Ωστόσο, εκφράζεται έντονα και η μοναξιά που βιώνει όποιος αποφασίσει να ζήσει αυτό το όνειρο της Νέας Υόρκης. Λόγου χάρη, η στιγμιαία συναναστροφή του πρωταγωνιστή μας με μία κοπέλα στο πεζοδρόμιο, όπως και η εικόνα του αρουραίου που βρίσκεται στις ράγες του μετρό, αφήνει έντονο το αίσθημα της αποξένωσης και μοναξιάς που κρύβει στα σπλάχνα της αυτή η ατμοσφαιρική πόλη.

Μία μεταφραστική πρόκληση αποτέλεσε η μεταφορά των στίχων ενός τραγουδιού του αθηναϊκού συγκροτήματος Cyanna. Χρησιμοποιούνται έξι στίχοι του τραγουδιού “Like fire” στην πρωτότυπη αγγλική τους μορφή, δημιουργώντας το δίλημμα προς το μεταφραστή να κάνει ακριβή μεταφορά των στίχων ή να κάνει χρήση κάποιου άλλου ροκ τραγουδιού, γνωστό στο αμερικανικό κοινό, με αντίστοιχο θέμα. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να επιλεγεί το τραγούδι του αμερικανικού συγκροτήματος “Firehouse”, “When I look into your eyes”. Από την άλλη πλευρά, θα μπορούσαμε να παραθέσουμε ένα τραγούδι με ελληνικούς στίχους κάνοντας έτσι δυσκολότερη την ανάγνωση των αγγλόφωνων αναγνωστών. Εν τέλει, επιλέξαμε να παραμείνουμε στο αρχικό κείμενο, μεταφέροντας έτσι τους στίχους αυτούσιους στο τελικό κείμενο. Με αυτό τον τρόπο, μεταφέρουμε και τους επιλεγμένους στίχους ενός άγνωστου για το κοινό τραγουδιού, μαζί με το όλο ύφος που ήθελε να προσδώσει ο συγγραφέας, επιλέγοντάς το.

Στα σημεία προφορικού λόγου του έργου, έγινε προσπάθεια να διατηρηθεί η φυσικότητά του. Επομένως, παρέμειναν και στην αγγλική τα υφολογικά χαρακτηριστικά που τον καθορίζουν και τον διαφοροποιούν από το γραπτό λόγο. Για παράδειγμα, στη συνομιλία που είχε ένας περαστικός δίπλα του δεν έγιναν αλλαγές στα σημεία στίξης, στις επαναλήψεις. Επίσης, δεν έγιναν διορθώσεις οι οποίες θα έφθειραν την προφορικότητα του λόγου. Σε εκείνα τα σημεία όπου υπάρχουν βωμολοχίες όπως: “Να την ξεσκίσει, θα τη γαμήσεις εσύ” (και η χρήση εν γένει του ρήματος “γαμάω”) δεν επιλέχθηκαν ωραιοποιημένες εκφράσεις, αλλά ισοδύναμά τους στην αγγλική (“fuck her brains out”, “fuck”, αντίστοιχα). Καθ’αυτό τον τρόπο, μεταφράσαμε το: “Τον είχανε γραμμένο στα αρχίδια τους”, ως “They didn’t give a fuck”. Παρομοίως, η έκφραση “Άκου μεγάλε”, έγινε “Listen dude” και όχι “Listen big” που θα ήταν η κατά λέξη μετάφραση αλλά δεν ταιριάζει στο συγκεκριμένο.

Στο τέλος του κεφαλαίου συναντάμε την εξίσου ιδιότυπη έκφραση “ρε”, η οποία δεν υπάρχει ουσιαστικά στην αγγλική, αλλά μια ισοδύναμη της στην αγγλική θα μπορούσε να είναι η έκφραση “man” στον προφορικό λόγο, έτσι ώστε να δηλωθεί η αντίστοιχη οικειότητα και ένταση.

Μία ακόμη ιδιαιτερότητα του κειμένου είναι η χρήση πολλών σημείων στίξης, που οδηγούν σε πλεονασμούς. Για παράδειγμα: «ντουλάπα», «ΟΚ...ΟΚ...ΟΚ.», «Έπρεπε...», «Δεν είχε στήριξη από την οικογένειά του...», «...με σκυμμένο το κεφάλι. Με σκυμμένο το κεφάλι...», «Και αυτός δεν το είχε...», «Δεν χτυπούσε πλέον...», «Το τραγούδι...», «Τουλάχιστον έγραφε. Έγραφε!», «Ο αδελφός σου ρε! Ο φίλος μου...». Παρόλα αυτά, δεν αφαιρέσαμε από το πλήθος των σημείων στίξης, αλλά ούτε αποτρέψαμε τη συχνή χρήση σύντομων προτάσεων των οποίων το νόημα συχνά ολοκληρώνεται παρακάτω μέσα στο κείμενο. Τα θεωρήσαμε ως προσωπικές επιλογές του συγγραφέα και ως εκ τούτου χαρακτηριστικά και του μεταφράσματος μας.

Ωστόσο, οι επιμέρους επιλογές μας είναι προτιμότερο να έρθουν σε έναν απευθείας διάλογο με αυτές της μετάφρασης της Shugart, όπως θα δούμε στη συνέχεια, έτσι ώστε να κάνουμε ορατές τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρουσιάζουν ειδικότερα μεταξύ τους. Με αυτό τον τρόπο συμβάλλουμε στην ανάδειξη του γλωσσικού και πολιτισμικού υπόβαθρου των δύο μεταφραστριών, αλλά και των διαφορετικών κοινωνικών πρακτικών τους.

Η Δεύτερη Μετάφραση της Diane Shugart σε αντιπαράθεση με την πρώτη

Στη μετάφραση της Shugart γενικά παρατηρούμε προσθήκες, πολλές φορές πρωτοβουλίες στη μορφοποίηση του πρωτότυπου κειμένου και ενώ η αγγλική θεωρείται πιο περιεκτική γλώσσα, το μετάφρασμα καταλήγει να είναι μεγαλύτερο σε έκταση από το πρωτότυπο. Την παραπάνω άποψη θα αιτιολογήσουμε μέσα από παραδείγματα ξεκινώντας από την αφιέρωση και θα συνεχίσουμε με την σύγκριση των μεταφράσεων που αφορούν το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου.

Αρχικά η αφιέρωση επιλέχθηκε να αποδοθεί στην μεν Shugart περιφραστικά ως “From the author” στη δε συγγραφέα της εργασίας απλώς ως “dedication”. Παράλληλα, η πρώτη κάνει την προσθήκη “to my publisher in Greece”, στη λέξη «παρέδιδα», επεξηγώντας τον τόπο έκδοσης του έργου και ενσωματώνει τα ονόματα των τριών ανθρώπων που αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για το συγγραφέα στην πρώτη παράγραφο, τη στιγμή που παρατίθενται σε στοίχιση, τόσο στο αρχικό, όσο και στην πρώτη μετάφραση.

Στο επόμενο παράδειγμα παρατηρείται συμπλήρωση, αλλά και διόρθωση των ημερομηνιών και διευθύνσεων που συναντούμε στο κείμενο. Και οι δύο μεταφραστές διορθώνουν μία λανθασμένη δοσμένη ημερομηνία εκ μέρους του συγγραφέα, «Πέμπτη 12 Μαρτίου» σε «Πέμπτη 13 Μαρτίου», ενώ η Shugart προσθέτει, επίσης, το έτος 2014 στην πρώτη αναφορά της ημερομηνίας, στοιχείο που μπορεί να

ανακαλέσει μνήμες στον Αμερικανό αναγνώστη από το περιστατικό. Παρακάτω, η διεύθυνση «116th & Park Av. στο East Harlem της Νέας Υόρκης» δίνεται από τη Shugart ως “116th and Par. in East Harlem, New York City”, ενώ εμείς επιλέξαμε την μεταφορά της στην αρχική της μορφή. Σε μια ακόμη διόρθωση θα προβεί η Shugart, όταν στο αρχικό κείμενο γίνεται αναφορά σε ένα «από τα μεγαλύτερα μουσικά συνέδρια». Η ίδια θα επιλέξει να κατονομάσει αυτό το φεστιβάλ με το ευρύτερα γνωστό SXSW, παρότι ο συγγραφέας προτίμησε να μην δώσει αυτή την πληροφορία στο ελληνικό κείμενο, πιθανότατα επειδή ένας γνώστης της αμερικανικής κουλτούρας θα μπορούσε να καταλάβει, ποιο είναι αυτό το φεστιβάλ που πραγματοποιείται στο Austin. Γι’αυτό ακριβώς το λόγο, στη πρώτη μετάφραση δεν κάναμε αντικατάσταση της περιφράσης.

Στο κείμενο γίνεται αναφορά και σε μονάδες μέτρησης, τις οποίες η Shugart μετατρέπει από βαθμούς της κλίμακας Κελσίου σε Φάρενهایت, κάνοντας ένα βήμα πιο κοντά στον Αμερικανό αναγνώστη. Ωστόσο, στην πρώτη μετάφραση, επιλέξαμε να κρατήσουμε τις θερμοκρασίες στις κλίμακες που αυτές αναφέρονται “slightly below zero”, γιατί παρακάτω ο συγγραφέας δείχνει τη σύγχυσή του, ως προς του βαθμούς Φάρενهایت, τους οποίους δε μπορεί να κατανοήσει. Έτσι, περνάμε στον αναγνώστη το βίωμά του. Πιο συγκεκριμένα, την ένδειξη «πενήντα έξι» που αγνοεί ο πρωταγωνιστής στο θερμοστάτη, η Shugart μεταφέρει ως “56”, επεξηγώντας τότε την κλίμακα των θερμοκρασιών, κάτι που θα μπορούσε να θεωρηθεί περιττό.

Λίγο πιο κάτω, μιλώντας με τον φίλο του, Αντρέα, ο συγγραφέας θα του ομολογήσει σχετικά με τον πρωταγωνιστή του βιβλίου του ότι: «τον έκανα λίγο πιο αλήτη από εμένα αλλά θα σου αρέσει ο τυπάς». Ο χαρακτηρισμός “αλήτη” επιλέγεται να μεταφραστεί με τον όρο “scamp” προσδίδοντας πιο γενικά χαρακτηριστικά συμπεριφοράς¹ και από την άλλη, η Shugart προτιμά να τον αποδόσει με τον όρο “hustler”, έναν όρο που παραπέμπει τον σύγχρονο Αμερικανό σε διαφορετικές ερμηνείες². Αντίστοιχα, η φράση “dig” έχει να χρησιμοποιηθεί περισσότερο από δύο δεκαετίες. Την επιλέγει ωστόσο η Shugart, “dig the dude” ως μετάφραση του «θα σου αρέσει ο τυπάς», ενώ η φράση “you’ll like the guy” μεταφέρει το νόημα πιο απλά. Την ίδια στιγμή, παρατηρούμε ότι το όνομα «Ανδρέας» μεταγράφεται ως “Andreas” στην πρώτη μετάφραση σύμφωνα με τον επίσημο τρόπο μετάφρασης των κύριων ονομάτων από το ελληνικό στο λατινικό αλφάβητο, ενώ το “Antreas” φαίνεται μάλλον πιο τυπικό εκ μέρους της Shugart.

Παρατηρούμε στο τέλος της αφιέρωσης, την επανάληψη της λέξης «τέλος» και συγκεκριμένα, και οι δύο μεταφράσεις το εξέλαβαν ως μία λέξη καίριας σημασίας που θέλει να τονίσει τη συναισθηματική φόρτιση του συγγραφέα. Στη πρώτη μετάφραση το «τέλος» μεταφράζεται ως “End” με κεφαλαίο, ενώ η Shugart το επαναλαμβάνει τρεις φορές το “end”, κάνοντας χρήση του αριθμού 3 που είναι συμβολικός στην ελληνική λογοτεχνία.

¹ “a mischievous fellow; Rascal” *Collinsdictionary.com*. Webster’s New World College Dictionary, 4th Edition, 2010. Web (20/03/2015)

² a person who hustles; specif., Slang; a. one who obtains money dishonestly, b. prostitute *Collinsdictionary.com*. Webster’s New World College Dictionary, 4th Edition, 2010. Web (20/03/2015)

Και περνώντας στο πρώτο κεφάλαιο, θα δώσουμε προσοχή στη φράση του συγγραφέα «φούσκωσε σαν ένα κεράσι και μετά έσκασε»: αναφερόμενος σε ένα πρήξιμο στο πρόσωπό του, το οποίο παρομοίωσε με κεράσι. Στην πρώτη μετάφραση επιλέχθηκε η λέξη “balloon”, καθώς η συγκεκριμένη απόδοση μεταφέρει καλύτερα την έννοια του πρηξίματος και απότομου σκασίματος. Η Shugart, ωστόσο, το μετέφρασε ως “cherry”, χωρίς να υπάρχει κάποια αντίστοιχη φράση στην αμερικανική αγγλική που να εκφράζει αυτή την εικόνα.

Αξίζει να σημειώσουμε, ότι τις ρητορικές ερωτήσεις που θέτει ακολούθως ο συγγραφέας, η Shugart αποφασίζει να τις μετατρέψει σε καταφατικές προτάσεις, αλλάζοντας τη ροή της σκέψης του συγγραφέα. Μετατρέπει, όμως, ρητορικές τις επόμενες σκέψεις που υπάρχουν στο κείμενο. Για παράδειγμα, οι τρεις ρητορικές ερωτήσεις συμπτωνώνονται παρακάτω σε μία πλάγια ερώτηση: “He reasoned the only way the eyes of a pure soul could be bearing so much tribulation was if it had ferried it from a previous life.” Συνεχίζοντας, η Shugart συμπτωνώνει δύο από τις παραγράφους του συγγραφέα. Πιο συγκεκριμένα, η μία παράγραφος που αποτελείται από πέντε προτάσεις, συχνά μονολεκτικές, γίνεται μία πρόταση, αλλάζοντας έτσι τα λεγόμενα του συγγραφέα, αλλά προσπαθώντας να περάσει τη διάθεσή του με το δικό της τρόπο. Παρατηρούμε, επίσης, ότι σε επόμενο στάδιο, η Shugart αποφασίζει να διακόψει τη περιγραφή του συγγραφέα παραθέτοντας μία επεξήγηση που σπάει τη ροή της αφήγησης: “It was the same familiar sensation that bade him good morning every day, here in this empty room.”. Προσθέτει, λοιπόν, το δικό της τρόπο αντίληψης της περιγραφής αυτής του συγγραφέα. Επιπροσθέτως, και οι δύο μεταφράσεις λύνουν τον αναλυτικό τρόπο καταγραφής της ώρας του συγγραφέα, ο οποίος αναφέρει την ώρα ολογράφως. Έτσι, η ώρα αναφέρεται σε ψηφία και αυτό κάνει τις μεταφράσεις ελκυστικές στον ξένο αναγνώστη.

Λίγο παρακάτω, σε ένα σημείο της πλοκής που δρα ως προοικονομία για το σημαντικό τηλεφώνημα που θα λάβει ο πρωταγωνιστής, η Shugart αποφασίζει να το τονίσει. Έτσι, αυτό το σημείο γίνεται μία ξεχωριστή παράγραφος, κάτι που δεν υπάρχει στο αρχικό κείμενο. Παράλληλα, πρέπει να επισημανθεί μία έξυπνη παράθεση της μεταφράστριας αναφορικά με το χιόνι που έπεφτε για τέσσερις συνεχόμενες ημέρες, όταν παρομοιάζει τις ημέρες αυτές του χιονιού με τα δάχτυλα που έβαλε πάνω στο τζάμι ο πρωταγωνιστής “He touched one finger for each day of snow”.

Στο κείμενο θα συναντήσουμε κι άλλο ένα τυπογραφικό λάθος, όπου η λέξη «τζάμι», έχει διατυπωθεί ως «τζαμί», κάτι που βλέπουμε διορθωμένο και στις δύο μεταφράσεις. Ενώ, η παρήχηση του πι στην πρόταση «Παγωμένο σαν ένα ποτήρι γεμάτο παγάκια» χάνεται και στις δύο μεταφράσεις. Στη μετάφρασή μας, χρησιμοποιούμε την πρόταση “Frozen, like a glass full of ice cubes.”, ενώ η Shugart ενώνει τις δύο προτάσεις σε μία: “He touched one finger for each day of snow on the frozen window, the heat from each of them forming a delineation of fog on the glass.”.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί η αλλαγή ύφους που παρατηρούμε στη μετάφραση της Shugart. Η φράση «κανένα σημείο ζωής» μεταφέρεται σαν κείμενο αστυνομικής νουβέλας με τη χρήση της φράσης “Although any sign of life was virtually undetectable”. Στην συνέχεια, στο αρχικό κείμενο περιγράφονται τα μαλλιά ενός γείτονα «τα οποία όμως απουσίαζαν παντελώς στην κορυφή του κρανίου».

Αυτή η ουδέτερη αλλά όχι λογοτεχνική περιγραφή, την οποία μεταφέρουμε ως “black hair, which was completely missing from the top of his skull” τη στιγμή που στη δεύτερη μετάφραση δραματοποιείται με την εικόνα “thicket of black hair, which although bountiful on the sides of his head was completely absent from the top, giving him the illusion of perpetually wearing a clown skull cap”. Αξίζει να αναφέρουμε ότι η εικόνα αυτή γελοιοποιεί τον αδιάφορο για την πλοκή γείτονα, ενώ η παρομοίωση της αραίωσης των μαλλιών με ενδυμασία κλόουν, μπορούμε να πούμε ότι δημιουργεί μία εντελώς διαφορετική αίσθηση στον αναγνώστη.

Επίσης, η Shugart προβαίνει σε μία σύμπτυξη, μετατροπή, ακόμα και αφαίρεση του αρχικού κειμένου κρατώντας μόνο, για παράδειγμα, την περιγραφή του μπάνιου. Πιο συγκεκριμένα, η φράση «Σκούπισε το πρόσωπό του με μια πετσέτα που έζεχνε σαν ξεχασμένο σεντόνι σε υγρή αποθήκη ξενοδοχείου τρίτης κατηγορίας και βγήκε από το μπάνιο» μεταφέρεται απλά ως “He wiped his face with a towel that had the stench of mold generally reserved for sheets stashed in the damp storeroom of a seedy hotel.”. Παρατηρούμε ότι απουσιάζουν οι επιθετικοί προσδιορισμοί, ενώ η Shugart θεωρεί ως πλεονασμό την κίνηση του πρωταγωνιστή. Στην συνέχεια, ο συγγραφέας, περιγράφοντας το σαλόνι του, αναφέρει πολλά από τα αντικείμενα του χώρου μαζί με τις θέσεις τους. Η Shugart, όμως, αφαιρεί την εικόνα αυτή και την ωραιοποιεί με τη δική της φράση: “The furnishings Spartan and basic”.

Άλλα παραδείγματα γλωσσικής απόδοσης είναι η μετάφραση των «σουβενίρ», που αποκτά πολύ τοπικό χαρακτήρα, καθώς επιλέγεται από την Shugart η μετάφρασή τους ως “tchotchkes” - που είναι τα μικρά αναμνηστικά αντικείμενα στην αργκό των Εβραίων της Νέας Υόρκης, ενώ τα «ισοθερμικά εσώρουχα» επιλέγεται από την ίδια η μεταφορά τους ως “thermal long johns”, μία έννοια που παραπέμπει σε αναχρονισμό, καθώς η φράση έχει εκλείψει από το σύγχρονο λεξιλόγιο των Αμερικανών. Με λίγα λόγια, είναι έκδηλο ότι οι επιλογές της δεύτερης μεταφράστριας πολλές φορές παραπέμπουν σε *slang*, ιδιόλεκτους και αναχρονισμένες εκφράσεις, γεγονός, που επαληθεύεται και στο παράδειγμα με τον «πάκο με χαρτονομίσματα», τον οποίο μεταφράζει ως “wad of cash”. Τα παραπάνω μεταφράστηκαν απλά στη δική μας μετάφραση ως “souvenirs”, “thermal underwear” και “roll of banknotes”.

Από την άλλη, η χρήση του όρου “hunger pangs” για να περιγράψει την «αίσθηση της πείνας» του πρωταγωνιστή είναι ιδιαίτερα συχνή σε ιατρικά κείμενα και ίσως ξενίζει τον Αμερικανό αναγνώστη, κάτι που εμείς απλά θα πούμε “whetted his appetite”. Σε ένα άλλο σημείο του κειμένου του συγγραφέα γίνεται αναφορά σε «κάποιο νησί», απροσδιόριστα, το οποίο στην πρώτη μετάφραση αποδίδεται απλά “reminds him of the summer. Greece. Greek islands...”, ενώ στη δεύτερη, παίρνει την παρακάτω μορφή: “It conjured up summer memories of Greece; the islands.”. Από τη φράση αυτή δύναται να αντιληφθεί κανείς λανθασμένα ότι η Ελλάδα αποτελείται από ένα σύμπλεγμα νησιών και συνεπώς αλλιώνεται το νόημα της πρότασης.

Παρότι η ίδια η μεταφράστρια μεταφέρει τους όρους στην αγγλική δημιουργώντας μία αίσθηση φυσικότητας στο κείμενο, κάτι τέτοιο δε συμβαίνει στην περίπτωση των *timberland* του πρωταγωνιστή. Είναι γνωστό στην Αμερική ότι είναι μποτάκια (*timberlands*) και δεν είναι απαραίτητη η επεξήγηση που υπήρχε στην ελληνική. Ωστόσο, λίγο παρακάτω χρησιμοποιεί τον όρο αυτούσιο, ως *Timberlands*, σε μία δική της προσθήκη στο σημείο που ο συγγραφέας μιλά μόνο για το ότι προχώρησε στο

διάδρομο. Αυτό ίσως γίνεται σε μία προσπάθειά της να σπάσει τις γεμάτες περιγραφές του συγγραφέα, κάνοντας μία λογοτεχνική παρεμβολή.

Στο αρχικό κείμενο παρατηρούμε τη χρήση φυλετικών χαρακτηριστικών σε μερικά σημεία. Ο πρωταγωνιστής αναφέρει τη νεαρή μαύρη υπάλληλο, μία νεαρή ασιάτισσα, αλλά και μερικούς λατίνους μάγειρες. Και οι δύο μεταφράσεις μεταφέρουν αυτές τις επιλογές του και συμφωνούμε με την Shugart, ότι δεν πρέπει να παραλειφθεί αυτή η έντονη και σχολαστική μανία της ενδελεχούς παρατήρησης του συγγραφέα.

Τέλος, θα σταθούμε σε ένα σημείο προφορικού λόγου και συγκεκριμένα στην έκφραση «Εδώ ή πακέτο;» - η οποία θα μεταφραστεί “To stay or to go?” και “Eat-in or takeaway?”. Και οι δύο επιλέξαμε να προσδώσουμε φυσικότητα στο λόγο, ωστόσο η πρώτη μετάφραση παραπέμπει σε μία μη αμερικανική έκφραση. Αυτό αναγκάζει τη δεύτερη μεταφράστρια να επαναλάβει τη φράση “To stay” κατά την απάντηση του πρωταγωνιστή και αντίστοιχα “I’ll eat here”, που ακούγεται πιο φυσικά και δένει με το υπόλοιπο κείμενο.

Η Κατακλείδα

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε, ότι η Shugart αναλαμβάνει πολλές πρωτοβουλίες ωραιοποιώντας το αρχικό κείμενο, προσθέτοντας και αφαιρώντας τόσο λέξεις και φράσεις, όσο και δομικά στοιχεία. Αναπροσαρμόζει παραγράφους, ανακατασκευάζει προτάσεις, αλλάζει τα σημεία στίξης σε μία ίσως προσπάθεια να εξυψώσει το αρχικό κείμενο. Ωστόσο, δε μπορούμε να αρνηθούμε ότι έχει προσδώσει το δικό της προσωπικό στίγμα, αλλά και ότι έχει αποδώσει το αμερικανικό χρώμα στο κείμενο, όπως του αρμόζει.

Επιπρόσθετα, η Shugart στο κείμενό της επιδιώκει να τονίσει εκείνα τα χαρακτηριστικά που μαρτυρούν την ταυτότητα ενός έλληνα συγγραφέα. Γι’αυτό παραθέτει σε διάφορα σημεία του μεταφράσματος φράσεις όπως “Draconian task”, “Athenian agora”, “Siren song”. Αυτές οι φράσεις απουσιάζουν παντελώς από το ελληνικό κείμενο, αλλά δίνουν έναν έντονο αρχαιοελληνικό τόνο σε ένα νεοελληνικό κείμενο.

Αξίζει να αναφέρουμε, επίσης, ότι οι εσωτερικές σκέψεις του πρωταγωνιστή και οι στίχοι από το τραγούδι, παίρνουν νέα μορφή στη δεύτερη μετάφραση. Πιο συγκεκριμένα, οι σκέψεις του πρωταγωνιστή σχετικά με τους συγγραφείς δεν έχουν τη δεσπόζουσα θέση, που έχουν στο αρχικό κείμενο, γραμμένα με *italics*. Η συγκεκριμένη παράθεση αποτελεί μία παρεμβολή στη χρονική ροή της εξιστόρησης, τονίζοντας ίσως τον εσωτερικό του αναβρασμό και τον καίριο λόγο της συναισθηματικής του κατάστασης. Στη πρώτη μετάφραση, ασφαλώς και μεταφέρονται με *italics*, σε μία προσπάθεια να διατηρηθεί η σημασία που έχει για τον ίδιο τον πρωταγωνιστή. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με το συνειρμό που κάνει ο πρωταγωνιστής, όταν ξεπηδούν στίχοι ενός συγκεκριμένου τραγουδιού. Παρότι οι στίχοι αυτοί επαναλαμβάνονται, θεωρείται σημαντική η αυτούσια μεταφορά τους στα ανάλογα σημεία του κειμένου, όπως αναφέρθηκε και πρωτότερα. Κάτι τέτοιο, βέβαια, δεν παρατηρείται στη δεύτερη μετάφραση, όπου οι στίχοι του τραγουδιού είναι ελαφρώς αλλαγμένοι και τοποθετημένοι σε σημεία που η μεταφράστρια διαλέγει.

Στόχος της μετάφρασης της συγγραφέως αυτής της εργασίας ήταν η μεταφορά της ιδιαίτερης γραφής του συγγραφέα χωρίς να προβεί σε μορφολογικές και υφολογικές αλλαγές, προσθήκες ή αφαιρέσεις. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι κάναμε τις καλύτερες δυνατές λεξιλογικές επιλογές. Σε αντίθεση με την δική μας μετάφραση, η Shugart δείχνει να ακολουθεί μια διαφορετική πορεία. Τη βλέπουμε να διορθώνει, να ωραιοποιεί, να κόβει τις υπεραναλυτικές περιγραφές του συγγραφέα, δημιουργώντας ένα λόγο που δεν ξενίζει στο αγγλόφωνο κοινό. Ειδικότερα, οι λεξιλογικές τις επιλογές, καθιστούν το κείμενο πιο εμπορικό, ικανό δηλαδή να σταθεί στους κανόνες της αγοράς και ίσως να καλύψει και τις απαιτήσεις του αναγνώστη. Στην περίπτωση μας, όμως, η μεταφραστική εντολή που τέθηκε έχει ένα μόνο στόχο· αυτόν της παρατήρησης της πράξης της μετάφρασης από ακαδημαϊκή σκοπιά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Λογοτεχνικές πηγές

Τερζίδης, Χρ. (2014) *Άδεια δωμάτια*. - Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος
Terzidis, C. and Varvitsiotis, C. (2017) *Empty Rooms*. Diane Shugart (translator).
New York: Terret Entertainment inc.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Bassnett S. (1991). *Translation Studies*. London: Routledge
Munday, J. (2004). *Μεταφραστικές σπουδές, Θεωρίες και πρακτικές*, μτφρ. Άγγελος Φιλιππάτος, Αθήνα: Μεταίχμιο
Reiss K. (1971). *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik. Kategorien und Kriterien für eine sachgerechte Beurteilung von Übersetzungen*. Munich: Hueber.

Διαδικτυακές αναφορές

<<http://www.christosterzides.com/>> (05.06.2016)
<<https://gr.linkedin.com/in/diane-shugart-a68b0a4>> (09.05.2017)
<http://www.klpteatro.it/wp-content/uploads/2015/11/still-life_papaioannou.jpg>
(15.03.2018) - IMAGE BY MILTOS ATHANASIOU (το εξώφυλλο)
<<https://repository.kallipos.gr/cloud-reader-lite/index.html?epub=exports/5250/unzipped>> Δημητρούλια, Ξ., Κεντρωτής, Γ.,
(2015), *Λογοτεχνική μετάφραση-θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Κάλλιπος (20.03.2018)

Διαδικτυακά λεξικά

ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ (1998), Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη): <http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html>
Thesaurus.com | Synonyms and Antonyms of Words at Thesaurus.com
<<http://www.thesaurus.com/>> (18.02.2017)
Merriam-Webster. <<http://www.merriam-webster.com/>> (20.02.2017)
Oxford Dictionaries. Oxford Press <<http://www.oxforddictionaries.com/>>
(18.02.2017)
WordReference. <<http://www.wordreference.com/engr/>> (20.03.2018)
Collins dictionary. Webster's New World College Dictionary, 4th Edition, 2010.
<<https://www.collinsdictionary.com/>> (20.03.2018)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Joan Miró

Landscape, 1968

Acrylic on canvas

130 x 195 cm

Fundació Joan Miró, Barcelona

© Successió Miró, 2016



'Silence is a denial of noise – but the smallest noise in the midst of silence becomes enormous,' said Miró. As the only referential element, a blurry point acquires a powerful presence, but also makes the space around it resonate. Therefore the point reinforces the presence of the space while also emphasizing the weave, the material quality of the canvas.